

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta právnická

Katedra veřejné správy

DIPLOMOVÁ PRÁCE

**Vybrané problémy financování územních
samosprávných celků v ČR a EU**

Předkládá: Bc. Lukáš Jaroš

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Tomáš Louda, CSc.

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
Fakulta právnická

Akademický rok: 2018/2019

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE
(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: Lukáš JAROŠ
Osobní číslo: R17N0019P
Studijní program: N6807 Veřejná správa
Studijní obor: Veřejná správa
Téma práce: Vybrané problémy financování územních samosprávných celků v ČR a EU
Zadávací katedra: Katedra veřejné správy

Zásady pro vypracování

1. Úvod
2. Hospodaření úsc v ČR
3. Vybrané problémy
4. Financování z EU
5. Závěr

Rozsah diplomové práce: cca 60 stran
Rozsah grafických prací:
Forma zpracování diplomové práce: tištěná

Seznam doporučené literatury:

viz zvláštní seznam

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Tomáš Louda, CSc.
Katedra veřejné správy

Datum zadání diplomové práce: 31. března 2018
Termín odevzdání diplomové práce: 31. března 2019

V Plzni dne 11. března 2019

Doc. JUDr. Jan Pauly, CSc.
děkan



JUDr. Tomáš Louda, CSc.
vedoucí katedry

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma "Vybrané problémy financování územních samosprávných celků v ČR a EU" zpracoval samostatně a že jsem vyznačil prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpal způsobem pro vědeckou práci obvyklým.

Plzeň, březen 2019

Poděkování

Rád bych touto cestou vyjádřil poděkování JUDr. Tomáši Loudovi, CSc. za čas při vedení mé diplomové práce a rady jím poskytnuté při výběru konkrétních vybraných problémů.

Plzeň, březen 2019

OBSAH

1	ÚVOD.....	7
2	HOSPODAŘENÍ ÚZEMNÍCH SAMOSPRÁVNÝCH CELKŮ	9
2.1	STRUČNĚ K HISTORII.....	9
2.2	SOUČASNÁ PRÁVNÍ ÚPRAVA HOSPODAŘENÍ ÚZEMNÍCH SAMOSPRÁVNÝCH CELKŮ.....	12
2.2.1	<i>Příjmy územních rozpočtů</i>	<i>18</i>
2.2.2	<i>Výdaje územních rozpočtů.....</i>	<i>22</i>
2.2.3	<i>Evropská charta místní samosprávy</i>	<i>23</i>
3	VYBRANÉ PROBLÉMY FINANCOVÁNÍ	24
3.1	DOPRAVNÍ INFRASTRUKTURA II. A III. TŘÍDY.....	24
3.2	JEDNOTKY SBORŮ DOBROVOLNÝCH HASIČŮ.....	30
4	DOTAČNÍ FINANCOVÁNÍ Z EU	35
4.1	KOHEZNÍ POLITIKA EU	35
4.1.1	<i>Strukturální a investiční fondy</i>	<i>37</i>
4.2	REGIONÁLNÍ POLITIKA V ČR	38
4.2.1	<i>Regiony soudržnosti</i>	<i>39</i>
4.2.2	<i>Předvstupní nástroje</i>	<i>40</i>
4.3	PROGRAMOVÉ OBDOBÍ 2004- 2006.....	41
4.3.1	<i>Rámec podpory společenství</i>	<i>43</i>
4.3.2	<i>Společný regionální operační program</i>	<i>44</i>
4.3.3	<i>Výsledky čerpání v období 2004 – 2006</i>	<i>45</i>
4.3.4	<i>Shrnutí programového období 2004 – 2006.....</i>	<i>47</i>
4.4	PROGRAMOVÉ OBDOBÍ 2007 – 2013	48
4.4.1	<i>ROP.....</i>	<i>52</i>
4.4.2	<i>Výsledky čerpání v období 2007 – 2013</i>	<i>56</i>
4.4.3	<i>Shrnutí programového období 2007 – 2013.....</i>	<i>57</i>
4.5	PROGRAMOVÉ OBDOBÍ 2014 – 2020	58
4.5.1	<i>Integrovaný regionální OP.....</i>	<i>59</i>
4.5.2	<i>JSDH v programovém období.....</i>	<i>61</i>
4.5.3	<i>Výsledky čerpání v období 2014 – 2020</i>	<i>62</i>
4.5.4	<i>Shrnutí programového období 2014 – 2020.....</i>	<i>65</i>
4.6	PROGRAMOVÉ OBDOBÍ 2021 – 2027	66
5	ZÁVĚR.....	67
6	SUMMARY	69
7	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ.....	70

7.1	ODBORNÉ PUBLIKACE	70
7.2	PRÁVNÍ PŘEDPISY	71
7.2.1	<i>Ústavní zákony</i>	71
7.2.2	<i>Zákony</i>	72
7.2.3	<i>Ostatní předpisy</i>	73
7.3	INTERNETOVÉ ZDROJE.....	73
8	PŘÍLOHY	74

1 ÚVOD

„Základ svobodného státu jest obec svobodná.“ Takto zní první ustanovení Prozatímního zákona obecného z roku 1849. Obcím bylo umožněno spravovat své záležitosti prostřednictvím zastupitelstva. Jak čas plynul, zákonodárce přenášel více záležitostí, které doposud zabezpečoval stát, na územní celky. A jak rostl počet veřejných statků a služeb zabezpečující územními celky, míra zodpovědnosti, rostla dvakrát víc. Bohužel ne vždy zákonodárce paralelně s přenosem odpovědnosti za zabezpečování veřejných statků a služeb, zabezpečil i financování územních samospráv.

Problematikou financování potřeb územních samosprávných celků se věnovala, věnuje a v budoucnu pořád bude věnovat řada autorů odborných publikací. Velkému zájmu analyzování veřejných financí svědčí i fakt, že rozpočty územních celků zahrnují nejpočetnější kategorii v celé soustavě veřejných rozpočtů. Problematika financování téměř jakéhokoliv předmětu z veřejných financí, je dalo by se říci „nekonečný proces“, který se odvíjí od hospodářského růstu celé země, politických aspektů např.: často měnící se vlád, předvolebních slibů ale i změnami společenskými, které poslední dobou jsou spatřovány v utváření „uskupení vlastenců“, kteří mají pocit, že by nám jako státu bylo nejlépe bez členství v nadnárodních organizacích.

Je to ale pravda? Pokud se zákonodárci nepodaří rozšířit systém financování potřeb, jejichž zabezpečování přenesou za státu na územní celky, jak potom zajistit jejich realizaci?

Téma diplomové práce „*Vybrané problémy financování územních samosprávných celků*“, jsem si vybral z osobního zájmu o veřejné finance, jejich přerozdělování a následně co nejefektivnější využití pro reálné potřeby občanů. Bylo by nemyslitelné tvrdit, že problémy s financováním územních samosprávných celků jsou nadhodnocené či dokonce zanedbatelné. Problémy s podfinancováním zdravotnictví, kritérii přidělování financí školským zařízením, spolupráce veřejného a soukromého sektoru na tzv. PPP projektech je jen výčet z množiny problémů související s financováním územních samosprávných celků. Problémy financování, stěžejní pro tuto práci, jsem si vybral právě v návaznosti

na část veřejného mínění, že stát dokáže ze svého rozpočtu hradit potřeby občanů, a tak využívání nadnárodních finančních prostředků není potřeba.

V rámci krajů jsem si jako vybraný problém financování zvolil financování dopravní infrastruktury II. a III. třídy a v rámci obcí financování jednotek sborů dobrovolných hasičů. Na první pohled se může zdát, že tyto problémy spolu zas tak moc nesouvisí, ale já jsem se na to podíval z hlubšího hlediska. Společným jmenovatelem jsem si určil problematický systém financování ze státního rozpočtu, časté politické diskuze související s modelem „co vláda, to nové řešení“, a zainteresovanost občanů při využívání těchto statků/služeb. Cílem této diplomové práce bude dokázat nebo vyvrátit opodstatněnost čerpání finančních prostředků z nadnárodních fondů na uspokojování potřeb občanů územními samosprávnými celky.

Současnou právní úpravu financování územních samosprávných celků i se stručným exkurzem na vývoj po roce 1989 popíši v následující kapitole. Kapitola třetí se bude věnovat především právní úpravě financování dopravní infrastruktury II. a III. třídy a financování jednotek sborů dobrovolných hasičů. Od vstupu České republiky do EU, jsme měli možnost čerpat finanční prostředky již ze tří programových období, a aktuálně se připravují detaily operačního programu na následující období. Čtvrtá kapitola se bude věnovat možnosti čerpání finančních prostředků, právě v těchto programových období s ohledem na vybrané problémy. Informace které byly získány při studiu odborných publikací potřebné k sepsání této diplomové práce, budou vyhodnoceny v závěrečné kapitole, kde bude zároveň potvrzen či vyvrácen cíl práce, který jsem si určil.

Odborné publikace, které mi byly zdrojem při psaní této diplomové práce, byly vypůjčeny ze Studijní a vědecké knihovny Plzeňského kraje. Právní předpisy jsem získal pomocí internetové sbírky zákonů beck-online a další materiály týkající se strukturálních fondů EU a národních dotací prostřednictvím internetových stránek dotčených resortů a Zastřešujícího portálu Evropských strukturálních a investičních fondů.

Výše částek finančních zdrojů byly získány z několika dokumentů, s různou měnou, pro nezkreslený výsledek jsem se rozhodl částky nepřevádět na měnu Českou. Obzvlášť u částek čerpaných před několika lety to bylo účelné.

2 HOSPODAŘENÍ ÚZEMNÍCH SAMOSPRÁVNÝCH CELKŮ

K pochopené problematice legislativy, která upravuje financování potřeb územních samosprávných celků, je potřeba představit právní úpravu majetku a hospodaření územních samosprávných celků de lege lata. Právě tomuto tématu se první kapitola bude věnovat. Představíme si stručně historii, zejména nabývání majetku a práva s ním hospodařit po roce 1990, současnou právní úpravu českého práva, ale i úpravu mezinárodní prostřednictvím Evropské charty místní samosprávy.

2.1 Stručně k historii

Historický vývoj majetku územních samosprávných celků na našem území prošel za sto let existence českého popřípadě československého státu celou řadou právních i společenských změn. Legislativním vývojem územní samospráva procházela již za Rakouska – Uherska kdy obecný občanský zákoník ustanovil „*obecní statek*“ a „*obecní jmění*“.¹ Pro potřeby práce je ale potřeba milníkový rok 1990. V devadesátých letech a na přelomu nového tisíciletí procházela veřejná správa řadou reforem s mnoha legislativními změnami, které utvořili nynější podobu, organizaci i fungování územních samosprávných celků.

Před rokem 1990 můžeme těžko hovořit o samosprávě majetku územních samosprávných celků. Po připojení k sovětskému mocenskému bloku roku 1948, se stahovala mračna i nad územní samosprávou. Ústava 9. května sice konstitovala v § 149 o komunální vlastnictví „*Části národního majetku, které nejsou celostátního významu a slouží veskrze nebo převážně obyvatelstvu některého správního celku (obce, okresu, kraje), mohou být v rukou svazků lidové správy (komunální vlastnictví)*.“ De iure byla ale myšlenka samosprávného majetku územní samosprávy zavržena zákonem č. 279/1949 Sb., o finančním hospodaření národních výborů a majetek který byl v držení samospráv byl zestátněn.²

¹ HAVLAN, Petr. *Majetek obcí a krajů v platné právní úpravě*. 2., aktualiz. a podstatně dopl. vyd. Praha: Linde, 2008. ISBN 978-80-7201-708-9. Str. 13.

² HENDRYCH, Dušan. *Správní právo: obecná část*. 9. vydání. V Praze: C. H. Beck, 2016. Academia iuris (C. H. Beck). ISBN 978-80-7400-624-1. Str. 88.

I přes teoretické úvahy reformy komunálního vlastnictví před rokem 1990, současné vnímání územní samosprávy se začalo utvářet záhy po listopadu 1989. Novela Ústavy z roku 1960 ústavním zákonem č. 294/1990 Sb., zakotvila opět místní samosprávu a věnovala jí celou hlavu sedmou a dále ústavním zákonem č. 100/1990 Sb., který nastolil ochranu vlastnického práva. Ústavní změny pokračovali pak čl. 11 LZPS a Ústavou České republiky čl. 8, kde se výslovně zaručuje právo na samosprávu a již zmíněná hlava sedmá. Na úrovni zákonů legislativní snažení pokračovalo přijetím obecního zřízení č. 367/1990 Sb., podle kterého (§4) byla obec právnickou osobou, měla vlastní majetek a finanční zdroje, a hospodařila s nimi samostatně. Tento majetek byly věci a majetková práva podle zvláštního zákona podle § 18 odst. 1. Legislativní změny na municipální úrovni byly završeny přijetím právě zvláštního zákona č. 172/1991 Sb., o přechodu některých věcí z majetku České republiky do vlastnictví obcí.³

Dle zákona o přechodu některých věcí z majetku České republiky do vlastnictví obcí měly obce dostat zpátky do vlastnictví majetek, který byl k 31. 12. 1949 znárodněn. Tento převod byl omezen malou privatizací a restitucemi majetku a tak bylo možné do vlastnictví obcí převést pouze majetek, který byl opakovaně neprivatizovaný. V tomto důsledku se do vlastnictví obcí nevrátil majetek bývalé federace, občanů, u kterých bylo zřízeno právo užívání, majetek družstev a jiných nestátních organizací, majetek u kterého došlo ke změnám (např. na pozemcích byly postaveny komunikace, domy, nebo bylo započato se stavbou), lesy a pozemky v národních parcích a majetek dotčený restitucemi, na který uplatnily nárok oprávněné osoby. Do vlastnictví obcí se tak vrátil pouze nemovitý majetek, a to nezastavěné pozemky, zastavěné pozemky stavbami ve vlastnictví fyzických osob, které přešly po roce 1949 do vlastnictví ČSR a stavby a pozemky, které tvoří se stavbou jeden funkční celek. Obce po roce 1989 opětovně nabyly majetek buď ze zákona, rozhodnutím nebo bezúplatným převodem. Ze zákona se obcím vrátil historický majetek, který obce vlastnily k 31. 12. 1949 jako odškodnění křivd vzniklých zestátněním a majetek, který obec držela na základě původního práva hospodaření. Do bytového fondu přešly byty či obytné domy s pozemky, které tvořily jeden funkční celek, které byly vedeny v katastru příslušné obce. A poslední položkou ze zákona byly rozestavěné

³ HAVLAN, Petr. *Majetek obcí a krajů v platné právní úpravě*. 2., aktualiz. a podstatně dopl. vyd. Praha: Linde, 2008. ISBN 978-80-7201-708-9. Str. 15.

objekty komplexní bytové výstavby, pokud byly na území obce, a majetek investorských organizací Okresních národních výborů s právem s ním hospodařit. Zákon umožňoval, aby se o převodu majetku správně rozhodovalo. Do této kategorie spadaly drobné provozovny a zřizovatelem byla obec nebo Okresní úřad. Poslední způsob jak mohly obce zpět nabývat majetek, v rámci převodu majetku České republiky na obce byl bezúplatný převod. Tuto kategorii představovaly cenné papíry. Obce je obdržely v rámci procesu privatizace od FNM. Obce tímto způsobem získaly množství akcií v infrastrukturálních podnicích a distribučních společnostech, v oblasti teplárenství, energetiky, kanalizací a vodárenství. Původní záměr představoval myšlenku, že díky tomuto jednání budou obce participovat v daném odvětví.⁴

Po dlouhých politických debatách o tom jak by měl vypadat vyšší stupeň územní samosprávy (do této doby se jednalo podle Ústavy o „země nebo kraje“) byl přijat ústavní zákon č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávných celků a o změně Ústavy. Tento zákon vymezil kraje hranicemi území okresů s účinností od 1. 1. 2000. De iure tu tedy existovaly od 1. 1. 2000 kraje, ale de facto kraje byly schopné fungovat až s účinností zákona č. 129/2000 Sb., krajské zřízení a zákona č. 157/2000 Sb., o přechodu některých věcí, práv a závazků z majetku České republiky do majetku krajů.

Zákon o přechodu některých věcí, práv a závazků z majetku České republiky do majetku krajů realizoval po vytvoření vyšších územních samosprávných celků jejich reálnou funkci. Na rozdíl od obcí, majetek převáděn na kraje byl převeden na základě výčtu majetku, který se převádí jednotlivým krajům, v praxi tak byly převedeny okruhy majetku od jednotlivých ministerstev, které s tímto majetkem ze zákona hospodařily:

- Ministerstvo dopravy a spojů – správy a údržba silnic;
- Ministerstvo kultury – státní vědecké knihovny, některá muzea a galerie;
- Ministerstvo zemědělství – střední odborná učiliště;
- Ministerstvo zdravotnictví – nemocnice, územní střediska záchranných služeb;

⁴ PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 3. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing, 2015. Finance (Grada). ISBN 978-80-247-5608-0. Str. 111.

- Ministerstvo sociálních věcí – ústavy sociální péče;
- Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy – střední odborné školy, gymnázia, některé diagnostické ústavy.⁵

Posledním originálním právním předpisem, kterým územní samosprávné celky nabyly majetek České republiky, byl zákon č. 290/2002 Sb., o přechodu některých dalších věcí, práv a závazků České republiky na kraje a obce, občanská sdružení působící v oblasti tělovýchovy a sportu. Tento zákon převáděl majetek na obce a kraje v důsledku ukončení činnosti okresních úřadů k 31. prosinci 2002. Zákon upravoval např. přechod okresních knihoven, některá divadla a některá zdravotnická zařízení.

2.2 Současná právní úprava hospodaření územních samosprávných celků

Podle již zmíněné hlavy sedmé Ústavy, máme právo samosprávného hospodaření se svým majetkem ústavně zakotveno, „*Územní samosprávné celky jsou veřejnoprávními korporacemi, které mohou mít vlastní majetek a hospodaří podle vlastního rozpočtu.*“⁶

Základním právním předpisem pro tvorbu, obsah, funkce a postavení rozpočtů územní samosprávy je zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. Tento zákon také stanovuje pravidla pro hospodaření s finančními prostředky.

S obnovením samosprávy, a po vytvoření vyšších územních samosprávných celků, dnes zákon o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů upravuje i zřizování/zakládání právnických osob územních samosprávných celků, hospodaření dobrovolných svazků obcí, městské obvody statutárních měst a v hlavním městě Praze, a ustanovení části druhé a třetí (vyjma § 7 – 10) také pro Regionální rady regionů soudržnosti.

Nástroji finančního hospodaření je rozpočet a střednědobý výhled rozpočtu. Střednědobý výhled rozpočtu by mohl svou podstatou být považován za pomocný nástroj, i když takovéto rozdělení ze zákona nevyplývá. Rozpočtový

⁵ Ibidem. Str. 214.

⁶ Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky.

výhled slouží od roku 2001 pro střednědobé finanční plánování rozvoje hospodaření územních samosprávných celků a dobrovolných svazků obcí. Je sestavován zpravidla na období 2 – 5 let následující po roce, na který se sestavuje rozpočet. Podle tohoto výhledu územní celek zvažuje své výdaje a možnosti financování potřeb na období delší než je kalendářní rok. Územní samosprávný celek se dopustí přestupku podle § 22a téhož zákona, jestliže nezpracuje střednědobý výhled. Bližší formu, jak má střednědobý výhled vypadat zákon neupravuje, a jen konstatuje obecně obsah střednědobého výhledu „*Střednědobý výhled rozpočtu obsahuje souhrnné základní údaje o příjmech a výdajích, o dlouhodobých závazcích a pohledávkách, o finančních zdrojích a potřebách dlouhodobě realizovaných záměrů. U dlouhodobých závazků se uvedou jejich dopady na hospodaření územního samosprávného celku nebo svazku obcí po celou dobu trvání závazku.*“⁷ Paní Provazníková se ve své publikaci věnuje i problematice sestavování střednědobého výhledu. Problémy jsou zejména schopnost krátkodobého a střednědobého odhadu příjmů, výdajů a jejich meziročního vývoje. Tento vývoj záleží především na vývoji ekonomiky, která ovlivňuje výši daní, které putují do rozpočtů územních samospráv. Výše finančních prostředků z daňových výnosů je ovlivňována koncepcí celé rozpočtové soustavy a vztahy uvnitř soustavy. Česká republika se potýká s neustálými změnami daňových zákonů, a tak obcím znesnadňuje naplánovat daňový výnos, dále se také často mění rozpočtová pravidla, daňové určení a v neposlední řadě chybí u dotací dlouhodobější platnost poskytování a platnost ukazatelů podle kterých se tyto dotace poskytují.⁸

Rozpočty samosprávných celků (§ 4) tvoří základní nástroj pro hospodaření a jsou finančním plánem, kterým se řídí financování činností územních samosprávných celků. Při zpracování rozpočtu na další rozpočtový rok, který je shodný s kalendářním rokem, vychází sestavování z údajů ze střednědobého výhledu. Územní rozpočty, stejně jako ostatní veřejné rozpočty jsou sestavovány na základě nenávratného, neekvivalentního a nedobrovolného způsobu financování. Rozpočty územních samospráv se zpravidla sestavují ve dvojím provedení, běžný rozpočet a kapitálový rozpočet. Běžný rozpočet (příloha

⁷ Zákon č. 250/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. §3

⁸ PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 3. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing, 2015. Finance (Grada). ISBN 978-80-247-5608-0. Str. 68.

č. 1) je bilance běžných příjmů a běžných výdajů, které se většinou každoročně opakují. Běžnými příjmy se financují provozní potřeby, nebo běžné výdaje. Běžný rozpočet může být sestaven ve trojím provedení. Nejběžnější vyrovnaný rozpočet je sestavován s výdaji, které se rovnají příjmům. Územní samospráva má také možnost sestavit rozpočet jako schodkový jen při splnění zákonných podmínek, a to tak že schodkový rozpočet bude možné vyrovnat finančními prostředky z minulých let, nebo smluvně zabezpečenou půjčkou, úvěrem, návratnou finanční výpomocí nebo příjmem z prodeje komunálních dluhopisů územního samosprávného celku. Sestavení rozpočtu jako vyrovnaný či schodkový ale vyjadřuje skutečnost, že územní samospráva v prvním případě je schopna krýt pouze běžné výdaje běžnými příjmy, a v druhém případě že územní samospráva není schopna svými běžnými příjmy financovat své běžné výdaje.⁹ Pokud územní samospráva sestaví rozpočet jako přebytkový, může přebytek převést k použití v dalším roce, případně přebytkové finance převést do peněžních fondů (§ 5). Kapitálový rozpočet (příloha č. 2) zachycuje příjmy, které přesahují období rozpočtového roku a vztahují se na financování investičních potřeb. Tyto příjmy bývají jednorázové a neopakovatelné. V důsledku velkých finančních nákladů na investiční potřeby, slouží kapitálové rozpočty ke kumulaci dlouhodobých finančních prostředků.

Obsahem rozpočtu jsou jeho příjmy a výdaje a ostatní peněžní operace, včetně tvorby a použití peněžních fondů, pokud není dále uvedeno, že probíhají mimo rozpočet. Mimo rozpočet smí územní samospráva uskutečňovat pouze peněžní operace, které se týkají cizích prostředků, sdružených prostředků, a prostředků z podnikatelské činnosti územního samosprávného celku.

Zmíněno bylo použití peněžních fondů. Ty zastupitelstvo obce¹⁰ zřizuje jako trvalé či dočasné, a účelové nebo neúčelové (zastupitelstvo kraje si tuto pravomoc může vyhradit)¹¹. Peněžní fondy mohou mít různé finanční zdroje, zákon demonstrativně uvádí pouze tři: přebytky hospodaření z minulých let, příjmy běžného roku, které nejsou určeny k využití v běžném roce a převody prostředků z rozpočtu během roku do účelových peněžních fondů. Častěji jsou zřizovány účelové fondy, ve kterých finanční příjmy jsou přímo vázané na

⁹ Ibidem. Str. 60.

¹⁰ Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích. §84, odst. 2, písm. c).

¹¹ Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích.

financování specifických potřeb (oprava veřejných budov, nové osvětlení apod.). Téměř každý územní samosprávný celek má vytvořený fond rezerv. Dále obce vytvářejí fond kulturních a sociálních rezerv, na který se sice nevztahuje vyhláška č. 114/2002 Sb., o fondu kulturních a sociálních potřeb, nicméně se nevylučuje, aby se obce při tvorbě tohoto fondu touto vyhláškou neřídily¹². Při velkém počtu peněžních fondů se může u malých obcí stát, že v některém fondu bude přebytek a v dalším zase nedostatek finančních prostředků.¹³

Sestavení, schválení, hospodaření podle schváleného rozpočtu, a následná kontrola hospodaření je širší pojetí rozpočtového procesu. V užším pojetí se hovoří jen o sestavení a schválení rozpočtu, nicméně v tomto pojetí, nelze vyhodnocovat řádně činnost orgánů územních samosprávných celků. Celková doba rozpočtového procesu bývá 1,5 až 2 roky. Projednávání sestaveného návrhu rozpočtu se různí podle struktury orgánů dané obce. Nicméně schvalování rozpočtu patří mezi výlučnou pravomoc zastupitelstva územního samosprávného celku.¹⁴ Podkladem pro návrh územního rozpočtu je rozpočtový výhled na základě „*údajů z rozpisu státního rozpočtu nebo rozpočtového provizoria, jímž státní rozpočet určuje své vztahy k rozpočtům krajů nebo jednotlivých obcí*“ a „*v případě obce též údajů z rozpočtu kraje, jímž rozpočet kraje určuje své vztahy k rozpočtům obcí v kraji.*“¹⁵ Rozpočtovou skladbu, podle které obce zpracovávají svůj rozpočet, určuje vyhláška Ministerstva financí č. 323/2002., o rozpočtové skladbě. Návrh rozpočtu musí územní samosprávný celek zveřejnit na úřední desce nejméně po dobu 15 dnů přede dnem zahájení jeho projednávání¹⁶ (příloha č. 3).

Tím jak jsou rozpočty územních celků provázány se státním rozpočtem, v rámci daňového určení, myslí i zákon o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů stejně jako zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech na rozpočtové provizorium územních samosprávných celků. Pokud Poslanecká

¹² PETEROVÁ, Helena. *Finanční hospodaření územních samosprávných celků*. Vydání: páté aktualizované a rozšířené. Praha: Institut pro veřejnou správu Praha, 2016. Skripta (Institut pro veřejnou správu). ISBN 978-80-86976-35-8. Str. 13.

¹³ PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 3. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing, 2015. Finance (Grada). ISBN 978-80-247-5608-0. Str. 68

¹⁴ Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, § 84, odst. 2, písm. b) a zákon č. 129/2000 Sb., o krajích, § 35, odst. 3, písm. i).

¹⁵ Zákon č. 250/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. §11, odst. 1.

¹⁶ Zákon č. 250/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. §11 odst. 3.

sněmovna schválí zákon o státním rozpočtu před 1. lednem, ale zákon ještě nenabyde k tomuto dni účinnost, řídí se hospodaření státu podle tohoto zákona. Pokud ovšem Poslanecká sněmovna neschválí zákon o státním rozpočtu na příslušný kalendářní rok před 1. lednem, hospodaří stát podle rozpočtového provizoria.¹⁷ Státní rozpočtové provizorium má dopad na všechny veřejné rozpočty a proto je potřeba, aby institut rozpočtového provizoria byl obsažen i v zákoně o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. Jestliže zastupitelstvo územního celku neschválí rozpočet před 1. lednem rozpočtového roku, řídí se hospodaření územního samosprávného celku v době do schválení rozpočtu rozpočtovým provizoriem. Tyto pravidla stanovuje zastupitelstvo daného celku. Příjmy a výdaje, které jsou uskutečněny v době rozpočtového provizoria, se stávají příjmy a výdaji rozpočtu až po jeho schválení.

Jak již bylo řečeno, územní rozpočet je finančním plánem, kterým řídí územní samosprávný celek své finanční hospodaření během rozpočtového roku. Během rozpočtového roku probíhají různě náročné finanční operace a je proto potřeba aby rozpočet byl sestavován jako stabilní, reálný a úplný. Nicméně nebylo by praktické, aby zákon deklaroval rozpočet za nedotknutelný během rozpočtového roku. Zákon umožňuje územním celkům v taxativních důvodech změnu rozpočtu po jeho schválení. *Organizační změny* jsou změny, při kterých se mění počet finančních příjmů (přijetí dotace), nebo počet subjektů, kterým jsou finanční prostředky poskytnuty. K *metodickým změnám* dochází v rámci změny právních předpisů, které mají vliv na finanční hospodaření územních samosprávných celků, nebo jeho organizací. Poslední zákonná možnost změny rozpočtu během rozpočtového roku jsou *věcné změny* vyvolané objektivně působící skutečností ovlivňující plnění rozpočtu příjmů či výdajů (snížení příjmu z daní).¹⁸ Všechny tyto změny se provádí rozpočtovým opatřením.

Každé hospodaření je potřeba průběžně kontrolovat a analyzovat, aby bylo možné do budoucna lépe odhadovat příjmy a výdaje ve střednědobém výhledu a v rozpočtu. Územní samosprávy po skončení rozpočtového roku vypracují své závěrečné účty. V těchto účtech „*jsou obsaženy údaje o plnění rozpočtu příjmů a výdajů v plném členění podle rozpočtové skladby, údaje o hospodaření s majetkem*

¹⁷ Zákon 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech, § 9.

¹⁸ PETEROVÁ, Helena. *Finanční hospodaření územních samosprávných celků*. Vydání: páté aktualizované a rozšířené. Praha: Institut pro veřejnou správu Praha, 2016. Skripta (Institut pro veřejnou správu). ISBN 978-80-86976-35-8. Str. 23.

*a o dalších finančních operacích, včetně tvorby a použití peněžních fondů v tak podrobném členění a obsahu, aby bylo možné zhodnotit finanční hospodaření územního samosprávného celku a jimi zřízených nebo založených právnických osob.*¹⁹ Dále se zde zpracovávají i finanční vztahy ke státnímu rozpočtu, k rozpočtům krajů, ke státním fondům a jiným rozpočtům, ale je zde obsažena i zpráva o přezkumu hospodaření. Zastupitelstvo obce schválí závěrečný účet bez výhrad, nebo s výhradami, na základě kterých pak musí územní samosprávný celek přijmout potřebná opatření k nápravě.²⁰

Vzhledem k tomu že je rozpočet sestavován na dobu jednoho roku, lze do něj začleňovat jen takové příjmy, které se v daném období uskutečnily. Zároveň tak, se do výdajů zařazují jen prostředky, které byly čerpány v daném hospodářském roce. Zásadní ukazatel pro zařazení příjmů a výdajů do rozpočtu v hospodářském roce, je datum jejich připsání či odepsání na bankovních účtech územních samosprávných celků. Jestliže se však jedná o zálohu na budoucí plnění, může územní samosprávný celek přijmout či poskytnout peněžní zálohu na věcná plnění smluv, které se uskuteční až v příštím hospodářském roce. Při poskytování dotací může územně samosprávný celek stanovit časovou použitelnost finančních prostředků i delší než je hospodářský rok, odpovídá-li to účelu poskytnutých finančních prostředků.²¹

Územní samosprávný celek určuje účelovost rozpočtových prostředků *individuálně* na přesně definovaný účel (nákup zboží), *odvětvově* ve vztahu k potřebám v daném odvětví (oprava pozemní komunikace) nebo *územně* ve vztahu k potřebám ve vymezeném území (ve vztahu k dané obci či kraji). Pokud jsou územně samosprávné celky příjemci účelových finančních prostředků, jsou povinni respektovat daný účel.²²

Rozpočtové prostředky, které územní samosprávný celek nevyužije do konce hospodářského roku, nepropadají, ale převedou se do dalšího hospodářského roku a případná jejich účelovost se zachová. Výjimku tvoří

¹⁹ Zákon č. 250/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. § 17.

²⁰ Ibidem.

²¹ Ibidem. § 18.

²² PETEROVÁ, Helena. *Finanční hospodaření územních samosprávných celků*. Vydání: páté aktualizované a rozšířené. Praha: Institut pro veřejnou správu Praha, 2016. Skripta (Institut pro veřejnou správu). ISBN 978-80-86976-35-8. Str. 26.

poskytnuté finanční prostředky, které jejich poskytovatel požaduje po skončení roku vrátit, pokud jsou nespotřebované.²³

Územní samosprávný celek může podle potřeby zřizovat jako své organizace vlastní organizační složky, příspěvkové organizace, obchodní společnosti (a.s. a s.r.o.), ústavy, školské právnické osoby a veřejné výzkumné instituce. Zároveň mohou být také i společníkem.²⁴

Organizační složka územního samosprávného celku je zřizovaná bez právní subjektivity. Tato forma je vhodná pro takovou činnost, která nevyžaduje velký počet zaměstnanců, nepotřebuje složité technické vybavení, není vnitřně členěna a nevstupuje do složitých ekonomických nebo právních vztahů. Organizační složky hospodaří jménem zřizovatele a nejsou samostatnou účetní jednotkou. Nemají tedy vlastní rozpočet, a jejich rozpočet je vždy součástí rozpočtu zřizovatele. Zřizovatel přenáší na organizační složku pouze takové oprávnění disponovat s peněžními prostředky, které souvisejí s její běžnou činností.²⁵

Pro činnosti, které jsou hospodářsky rozvinuté, a je výhodnější aby měla organizace, která je vykonává postavení právnické osoby, zřizuje územně samosprávný celek příspěvkové organizace. Příspěvková organizace hospodaří s prostředky získanými vlastní činností a s penězi, které získá z rozpočtu zřizovatele. Zřizovatel může své příspěvkové organizaci uložit povinnost odvodu do svého rozpočtu, pokud plánované výnosy překračují plánované výdaje nebo pokud investiční zdroje příspěvkové organizace jsou větší než její reálné potřeby. Činnosti, pro kterou by měla být příspěvková organizace zřízena, by měly být převážně neziskové. Příspěvkové organizace tvoří rezervní fond, fond investic, fond odměn a fond kulturních a sociálních potřeb.²⁶

2.2.1 Příjmy územních rozpočtů

Základní příjmy územních rozpočtů, které využívají všechny obce, nám upravují hned tři právní předpisy. Zákon o rozpočtových pravidlech územních

²³ Zákon č. 250/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. § 20.

²⁴ Ibidem. § 23.

²⁵ Ibidem. §24 – 25.

²⁶ PETEROVÁ, Helena. *Finanční hospodaření územních samosprávných celků*. Vydání: páté aktualizované a rozšířené. Praha: Institut pro veřejnou správu Praha, 2016. Skripta (Institut pro veřejnou správu). ISBN 978-80-86976-35-8. Str. 35.

rozpočtů, zákon o rozpočtovém určení daní a zákon o místních poplatcích. V odborné literatuře se můžeme setkat s rozdělením příjmů z *hlediska povahy* nebo *druhu*. Hledisko povahy vyplývá z jejich ekonomických či právních vlastností:

1. příjmy z vlastní hospodářské činnosti územního samosprávného celku,
2. příjmy z vlastní správní činnosti územního samosprávného celku,
3. výnosy na daních a podílech z nich,
4. dotace,
5. podíly na příjmech z poplatků, odvodů, pokut nebo jiných sankcí,
6. dary a příspěvky,

třídění podle hlediska druhu rozděluje příjmy na vlastní a dotace, které se dále dělí:

- a) Vlastní kapitálové příjmy
 - příjmy z prodeje dlouhodobého majetku;
- b) Vlastní běžné daňové příjmy
 - daně z příjmu, zisku a kapitálových výnosů,
 - daně a poplatky z vybraných činností,
 - majetkové daně, ostatní daňové příjmy;
- c) Vlastní běžné nedaňové příjmy
 - příjmy z vlastní činnosti, příjmy z pronájmu,
 - dividendy, úroky, přijaté sankce;
- d) Přijaté běžné x kapitálové dotace
 - od rozpočtů centrální úrovně a územní úrovně,
 - z vlastních fondů, ze zahraničí.²⁷

Zákon o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů pamatuje na ty nejvýznamnější příjmy obcí (§ 7) a krajů (§ 8), nicméně hospodářská činnost je tak obsáhlá že je v zákoně pouze demonstrativní výčet příjmů:

- a) příjmy z vlastního majetku a majetkových práv,
- b) příjmy z výsledků vlastní činnosti,
- c) příjmy z hospodářské činnosti právnických osob,
- d) příjmy z vlastní správní činnosti,

²⁷ Ibidem. Str. 14.

- e) příjmy z místních poplatků,
- f) výnosy daní nebo podíly na nich,
- g) dotace ze státního rozpočtu a ze státních fondů,
- h) dotace z rozpočtu kraje,
- i) prostředky získané správní činností ostatních orgánů státní správy,
- j) přijaté peněžité dary a příspěvky,
- k) jiné příjmy, které podle zvláštních zákonů patří do příjmů obce.

Kromě příjmů z místních poplatků a dotací z rozpočtu kraje, platí tyto příjmy pro kraje obdobně.

Nejvýznamnější finanční zdroje plynoucí do územních rozpočtů najdeme pod položkou *výnosy daní nebo podíly na nich*, výše těchto příjmů je územním celkům odváděna na základě zákona č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní. V závorce je vždy uvedena procentuální částka, která představuje příjem krajů:

- a) výnos daně z nemovitých věcí; příjemcem je ta obec, na jejímž území se nemovitost nachází,
- b) podíl na 23,58 % (8,92 %) z celostátního hrubého výnosu daně z přidané hodnoty,
- c) podíl na 23,58 % (8,92 %) z celostátního hrubého výnosu daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti,
- d) podíl na 23,58 % (8,92 %) z celostátního hrubého výnosu daně z příjmů fyzických osob vybírané srážkou podle zvláštní sazby,
- e) podíl na 23,58 % (8,92 %) z 60 % z celostátního hrubého výnosu daně z příjmů fyzických osob sníženého o výnosy uvedené v písmenech c) a d),
- f) podíl na 23,58 % z celostátního hrubého výnosu daně z příjmů právnických osob, s výjimkou výnosů kdy poplatníkem je příslušný kraj,
- g) daň z příjmů právnických osob, kdy poplatníkem je příslušná obec,
- h) podíl na 1,5 % z celostátního hrubého výnosu daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti.

Zákon č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích umožňuje obcím, aby na svém území vybíraly poplatky celkem z osmi institutů. Nicméně, výnosy z těchto poplatků mají v rámci celého rozpočtu pouze doplňkový charakter. Na druhou stranu, místní poplatky umožňují obcím jistou autonomii, protože záleží na daně

obci, jestli některé poplatky zavede a do jaké výše. Zákon upravuje *poplatek ze psů, za lázeňský a rekreační pobyt, za užívání veřejného prostranství, ze vstupného, z ubytovací kapacity, za povolení k vjezdu s motorovým vozidlem do vybraných míst a částí měst, za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů, za zhodnocení stavebního pozemku možností jeho připojení na stavbu vodovodu nebo kanalizace.*

Vedle místních poplatků mohou orgány územně samosprávného celku vybírat správní poplatky podle zákona č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích pokud vykonávají činnosti v oblasti státní správy. Předmětem vybírání správních poplatků je správní řízení podle správního řádu. Sazba poplatku je zákonem stanovena pevnou částkou nebo procentem u poplatku, jehož základ je vyjádřen v penězích. Výši poplatků najdeme v sazebníku, který je přílohou tohoto zákona.

Parkování, vodné, stočné, hřbitovní služby, platba za odvoz odpadu, to je jenom demonstrativní výčet poplatků, které se řadí mezi uživatelské. Uživatelské poplatky jsou součástí smíšených veřejných statků, kde záleží na svobodné úvaze občana, zda statek využije.²⁸

Zákon o obcích v § 62 uvádí: „*Obce obdrží ze státního rozpočtu příspěvek na plnění úkolů v přenesené působnosti*“. Stejně hovoří i zákon o krajích v § 29 odst. 2: „*Kraj obdrží ze státního rozpočtu příspěvek na výkon přenesené působnosti (...)*“. Příspěvek je určen na částečnou úhradu výdajů spojených s výkonem státní správy. Výdaji se rozumí zejména mzdové a provozní výdaje vázané na zaměstnance vykonávající státní správu. V ustanovení § 9 odst. 1 písm. c) zákona o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, se říká: „*z rozpočtu obce se hradí výdaje spojené s výkonem státní správy, ke které je obec pověřena zákonem*“. Z tohoto ustanovení vyplývá obcím povinnost hradit výdaje na výkon státní správy, použitím i dalších příjmů rozpočtu obce.²⁹

Jistě by se zde mohlo analyzovat více příjmů např.: dary, pokuty, příjmy z vlastních mimorozpočtových fondů, návratné finanční výpomoci, nicméně pro

²⁸ PEKOVÁ, Jitka. Hospodaření a finance územní samosprávy. 1. vydání, Praha: Management Press, 2004. 375 s. ISBN 80-7261-086-4. Str. 286.

²⁹ Zdroj: Ministerstvo vnitra – veřejná správa web. Dostupné z <https://www.mvcr.cz/clanek/prispevek-na-vykon-statni-spravy-prispevek-na-vykon-statni-spravy.aspx>. Datum náhledu 9. 2. 2019.

základní představu hospodaření územních samosprávných celků a další vývoj práce, tento základní přehled postačí.

2.2.2 Výdaje územních rozpočtů

Výdaje územních samosprávných celků jsou určeny na financování služeb a potřeb místní i regionální veřejné správy. Územní celky, mají často delegované povinnosti financovat i veřejné statky nejen z vlastních územních potřeb, ale i veřejné statky v rámci decentralizace veřejné správy. Autonomie územních celků se v rámci výdajů odráží v nárůstu objemu výdajů a odpovědnosti za zabezpečování a financování veřejných statků a služeb na svém území.³⁰

Stejně jako příjmy, tak i výdaje nelze taxativně v zákoně vyjmenovat. Paragrafy 9 a 10 tak opět pouze demonstrativně uvádějí nejdůležitější a nejstandardnější výčet výdajů, které územně samosprávný celek v rámci své hospodářské činnosti může uskutečnit.

Členit výdaje lze z několika hledisek. Podle ekonomického hlediska členíme výdaje na běžné a kapitálové, podle rozpočtové skladby, na druhové a funkční, podle infrastruktury na ekonomické a sociální, podle funkce na alokační, redistribuční a stabilizační a podle rozpočtového plánování na plánované či plánovatelné a neplánované.³¹

Běžné a kapitálové členění se tedy nepoužívá jen u příjmů, nýbrž i u výdajů. Běžnými výdaji jsou hrazeny potřeby, které se s pravidelností opakují a lze je předvídat. Financování prostřednictvím kapitálových výdajů, se uspokojí takové potřeby, které se zpravidla neopakují a mají většinou investiční charakter.³²

Některé výdaje rozpočtu obce či kraje, podle zákona o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů jsou:

- a) závazky vyplývající pro obec (kraj) z plnění povinností uložených jí zákony,

³⁰ PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 3. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing, 2015. Finance (Grada). ISBN 978-80-247-5608-0. Str. 192.

³¹ Ibidem. Str. 194

³² PEKOVÁ, Jitka. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. 1. vydání, Praha: Management Press, 2004. 375 s. ISBN 80-7261-086-4. Str. 333.

- b) výdaje na vlastní činnost obce v její samostatné působnosti, zejména výdaje spojené s péčí o vlastní majetek a jeho rozvoj,
- c) výdaje spojené s výkonem státní správy,
- d) výdaje na emise vlastních dluhopisů,
- e) dotace do rozpočtů obcí v kraji.

2.2.3 Evropská charta místní samosprávy

Územní samosprávu nám neupravují jen vnitrostátní předpisy, ale i mezinárodní normy. Jednou takovou je i *Evropská charta místní samosprávy*.³³ Nemůžeme říci, že existuje ideální univerzální model financování územní samosprávy, ale v základních znacích Evropská charta místní samosprávy stanovuje základní požadavky na legislativu upravující finanční model územní samosprávy států, kteří se rozhodli chartu přijmout.³⁴ Financování místní samosprávy upravují ustanovení článku 9. Charta je dílem Rady Evropy, která ji přijala 15. října 1985 ve Štrasburku, a pro Českou republiku vstoupila v platnost 1. září 1999. Charta chápe, že signatářské státy mají různé systémy veřejné správy, tak dává státům možnost nezavázat se k některým článkům, které by byly v rozporu s jejich legislativou a vnitřním systémem. Nicméně s deseti základními demokratickými tezemi, které jsou uvedeny v článku 12, a celkově alespoň s dvaceti odstavci, se musejí státy zavázat, že budou dodržovat. „*Nejvýznamnější výhrady České republiky se týkají financování místní samosprávy. Výhrada souvisí s odlišnou právní úpravou v oblasti finančního práva a s odlišnou koncepcí daňové soustavy a systému přerozdělování vybraných finančních prostředků. V našem právním řádu je systém přerozdělení finančních prostředků předem daný zákonem a místní samospráva nemá možnost ovlivňovat výši daňové sazby. Náš právní řád také nezná institut tzv. místních daní, tak jak je uveden v čl. 9 odst. 3. Třetí výhrada se týká ochrany finančně slabších místních společenství.*“³⁵

Evropská charta regionální samosprávy, jejíž návrh byl vypracován již roku 1996, nebyla doposud přijata.

³³ Sdělení č. 181/1990 Sb., o přijetí Evropské chrtý místní samosprávy.

³⁴ KADERÁBKOVÁ, Jaroslava a Jitka PEKOVÁ. *Územní samospráva - udržitelný rozvoj a finance*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. ISBN 978-80-7357-910-4. Str. 234.

³⁵ Zdroj: EPRAVO.CZ – Váš průvodce právem – Sbírka zákonů, judikatura, práva web. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/evropska-charta-mistni-samospravy-13600.html>. Datum náhledu 10. 2. 2019.

3 VYBRANÉ PROBLÉMY FINANCOVÁNÍ

V této kapitole bude probrán právní rámec vybraných problémů financování územních celků. Jak bylo v úvodu řečeno, vybranými problémy pro tuto práci je financování dopravní infrastruktury II. a III. třídy a financování jednotek sborů dobrovolných hasičů obcí. Kapitola bude rozdělena na dvě hlavní subkapitoly, přičemž každá se bude věnovat právě jedné dané problematice.

Při úvodním představování konceptu práce, jsem zmínil, že pro výběr těchto problematických okruhů mi byly rozhodující společné ekonomické, politické a společenské znaky.

Financování dopravní infrastruktury II. a III. třídy a financování jednotek sborů dobrovolných hasičů obcí je už dlouho velmi problematická oblast financování ze strany státu. Kraje i obce mají ze zákona povinnost tyto veřejné statky/služby zabezpečovat a hradit ze svého rozpočtu bez právní jistoty přiměřené finanční pomoci ze státního rozpočtu. O potřebě dané problémy řešit slyšíme z řad politiků po celý rok. I předvolební programy jsou touto problematikou zahlceny. Nicméně doposud se problematika výrazně neposunula. Společenský aspekt, se zabývá potřebou a zájmem občanů o zabezpečování dotčených statků a služeb. Každý z nás téměř denně dopravní infrastrukturu využívá, a je si vědom, v jakém stavu se aktuálně nachází. A když vezmeme v potaz, že posláni jednotek dobrovolných hasičů není jen hašení požárů, nýbrž celé spektrum záchranářských činností tak nemůže být občan, v jehož zájmu by bylo podfinancování těchto veřejných oblastí. Toto je jenom základní ekonomický, politický a společenský přehled aspektů, více bude probráno na následujících řádcích.

3.1 Dopravní infrastruktura II. a III. třídy

Vláda, usnesením č. 784³⁶ schválila mj. návrhy přenosu působnosti z ministerstva na krajské úřady a převod zřizovatelské funkce k rozpočtovým a příspěvkovým organizacím z ministerstva na krajské úřady, a pověřila ministra vnitra a ministra dopravy a spojů podílet se a koordinovat zpracování návrhů jednotlivých zákonů nebo novel při probíhající reformě veřejné správy.

³⁶ Vládní usnesení č. 784, ze dne 28. 7. 1999

Již (v předchozí kapitole) zmíněným zákonem č. 157/2000 o přechodu některých věcí, práv a závazků z majetku České republiky do majetku krajů byl proveden převod zřizovatelské funkce k rozpočtovým a příspěvkovým organizacím z ministerstva na krajské úřady. Tímto zákonem se převedlo 72 příspěvkových organizací „*Správa a údržba silnic*“ pod správu nově zřízených krajů. Kraje postupem času příspěvkové organizace sloučily do jedné organizace vykonávající působnost na celém území kraje.

Otázka vlastnického práva k pozemním komunikacím byla vyřešena zákonem č. 132/2000 Sb.,³⁷ který novelizoval zákon č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích. Novelizační zákon zde přímo deklaroval vlastníky jednotlivých pozemních komunikací „*Vlastníkem dálnic a silnic I. třídy je stát. Vlastníkem silnic II. a III. třídy je kraj, na jehož území se silnice nacházejí, a vlastníkem místních komunikací je obec, na jejímž území se místní komunikace nacházejí. Vlastníkem účelových komunikací je právnická nebo fyzická osoba.*“ Takto zákonodárce k 1. 10. 2001 rozdělil zodpovědnost za výstavbu, modernizaci, opravy a údržbu mezi jednotlivé úrovně veřejné správy.

„Vlastník dálnice, silnice nebo místní komunikace je povinen vykonávat její správu zahrnující zejména její pravidelné a mimořádné prohlídky, údržbu a opravy[...];“

„ Prováděcí právní předpis³⁸ stanoví členění, rozsah, obsah, četnost a způsob provádění prohlídek, silnic a členění, rozsah, obsah a způsob provádění údržby a opravy silnic.;“

„Vlastník silnice je povinen nahradit škody vzniklé uživatelům těchto pozemních komunikací, jejichž příčinou byla závada ve sjízdnosti, pokud neprokáže, že nebylo v mezích jeho možností tuto závadu odstranit.;“

„Působnosti stanovené krajskému úřadu, obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností nebo obecnímu úřadu podle tohoto zákona jsou výkonem přenesené působnosti.“³⁹

³⁷ Zákon č. 132/2000 Sb., Zákon o změně a zrušení některých zákonů souvisejících se zákonem o krajích, zákonem o obcích, zákonem o okresních úřadech a zákonem o hlavním městě Praze. Část čtyřicátá druhá. Změna zákona č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích, ve znění zákona č. 102/2000 Sb.

³⁸ Vyhláška č. 104/1997 Sb., kterou se provádí zákon o pozemních komunikacích.

„V obvyklé zimní situaci vlastník (správce) komunikace odstraní nebo alespoň zmírní závady ve sjízdnosti (schůdnosti) komunikace;“

„Správce dálnice nebo silnice zajišťuje čištění jejich průjezdných úseků.“⁴⁰

V pěti výše zmíněných odstavcích je výtah povinností, které zákon o pozemních komunikacích s prováděcí vyhláškou krajům ukládají. Nicméně zde nenajdeme ustanovení, které by se týkalo způsobu financování. Jediný odvozený systém financování ze strany státu, je prostřednictvím příspěvku na výkon přenesené působnosti, kdy zákon deklaroval, že se jedná o přenesenou působnost. Příspěvku na výkon přenesené působnosti byla věnována pozornost v předchozí kapitole. Tento příspěvek však slouží na úhradu části mzdových a provozních výdajů a další prostředky na správu silnic, musejí kraje hradit primárně ze svých vlastních příjmů. Správa a údržba silnic je ale natolik náročná že vlastní příjmy krajských rozpočtů nepokryjí potřebné výdaje a tak kraje žádají o poskytnutí finančních prostředků prostřednictvím dotací ze *Státního fondu dopravní infrastruktury*.

Státní fond dopravní infrastruktury (dále jen „Fond“) je právnickou osobou v působnosti Ministerstva dopravy se sídlem v Praze, zřízen k 1. červenci 2000 zákonem 104/2000 Sb. Fond používá své příjmy ve prospěch rozvoje, údržby, výstavby a modernizace silnic a dálnic, železničních dopravních cest a vnitrozemských dopravních cest.⁴¹ Mezi příjmy fondu se řadí především:

- celostátní hrubý výnos daně silniční,
- 9,1 % celostátního hrubého výnosu spotřební daně z minerálních olejů.⁴²
- výnosy z časového poplatku,
- výnosy z mýtného,
- příspěvky z Evropské komise poskytované z rozpočtu Evropské unie,
- dotace ze státního rozpočtu.⁴³

³⁹ Zákon č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích. § 9, 27 a 44a.

⁴⁰ Vyhláška č. 104/1997 Sb., kterou se provádí zákon o pozemních komunikacích. § 41 odst. 1, 47 odst. 2

⁴¹ PETEROVÁ, Helena. *Finanční hospodaření územních samosprávných celků*. Vydání: páté aktualizované a rozšířené. Praha: Institut pro veřejnou správu Praha, 2016. Skripta (Institut pro veřejnou správu). ISBN 978-80-86976-35-8. Str. 65.

⁴² Zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní. § 5

⁴³ Zákon č. 104/2000 Sb. o Státním fondu dopravní infrastruktury

Zákon pamatuje, na možnost převádění finančních prostředků ve prospěch krajů, za účelem výstavby, údržby, modernizace, a oprav silnic, jakož i dalším subjektům toto zabezpečující.⁴⁴ Zároveň ale poslední věta ustanovení říká, že „na poskytnutí prostředků z Fondu není právní nárok.“ Tímto, se problematika financování a potřeby zlepšit stav silnic ve vlastnictví krajů ocitá ve slepé uličce, ze které se již řadu let kraje dostávají prostřednictvím dotací, které ovšem v časovém výhledu nejsou jisté, že budou poskytovány.

Při ministerstvu dopravy vznikly v minulých letech dva strategické dokumenty rozvoje dopravní infrastruktury, *Dopravní politika ČR pro období 2014 – 2020 s výhledem do roku 2050* a *Dopravní sektorové strategie 2*. Z obou dokumentů vyplývá, že problematiku financování dopravní infrastruktury II. a III. třídy, je potřeba řešit komplexně. Některé zásadní aspekty z dokumentů budou níže zpracovány, nicméně vyvstává otázka, do jaké míry bude zákonodárce strategické dokumenty naplňovat.

Dopravní politika ČR pro období 2014 – 2020 s výhledem do roku 2050

V rámci programového období 2014 – 2020 bude celkový objem finančních prostředků menší než v předchozím programovém období a tak jednou z možností jak zajistit stabilitu systému financování je „Rozšířit výkonové zpoplatnění na silnicích I. třídy. Podmínkou pro definici rozsahu zpoplatnění silnic I. třídy i případné zpoplatnění vybraných silnic II. a III. třídy a místních komunikací ve velkých městech je zavedení takové technologie výběru mýtného, aby režijní náklady celého systému nepřesáhly 30 % vybrané částky“⁴⁵

Dopravní sektorové strategie 2

Informace z tohoto dokumentu vycházejí z Aktualizace 2017, schválené v únoru 2018 a dále jen „DSS2“

Strategie vypracovala členění projektů do tzv. Generálních skupin balíčků projektů. Projekty týkající se silnic II. a III. třídy byly zahrnuty do skupin D a E. Skupina D - *Finanční podpora rozvoje strategické klíčové infrastruktury na*

⁴⁴ Zákon č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích, § 2, odst. 3.

⁴⁵ *Dopravní politika ČR pro období 2014 – 2020 s výhledem do roku 2050*. Str. 43. web. Dostupné z: <https://www.mdcz.cz/Dokumenty/Strategie/Dopravni-politika-a-MFDI/Dopravni-politika-CR-pro-obdobi-2014-2020-s-vyhled?returl=/Dokumenty/Strategie/Dopravni-politika-a-MFDI>. Datum náhledu 13. 2.2019.

regionální nebo městské úrovni, kam byla zařazena údržba, opravy a obnova silnic II. a III. třídy. Skupina E - Regionální projekty předpokládaná k financování z Operačních programů v období 2014 – 2020, zde byla přiřazena výstavba, obnova a zlepšení bezpečnosti na silnicích II. a III. třídy. K tomuto byl představen návrh ročních nákladů v časových horizontech při současné výši zdrojů při cenách z roku 2012. Pro financování balíčku ve skupině D byla v časovém období 2014 – 2020 stanovena částka 0,2-0,7 mld. Kč/rok, období 2021 – 2035 čítá částku 0,2 mld. Kč/rok a období 2036 – 2050 částku 0,2 mld. Kč/rok. Balíček ve skupině D, „byl původně navržen výhradně pro odstraňování havarijních stavů omezujících plošnou dopravní obslužnost silniční dopravou z důvodu selhání příslušných správců, resp. z důvodů nezajištění dostatečného množství prostředků na straně těchto správců. V letech 2015 a 2016 bylo krajům z rozpočtu SFDI mimořádně uvolněno celkem 7,4 mld. Kč na nápravu havarijního stavu silnic II. a III. třídy, přičemž v současné době se objevují názory, že tato podpora by měla být přidělována systematicky. Návrhová varianta financování 2017 však s pravidelným příspěvkem na silnice II. a III. třídy nekalkuluje, neboť se dle principů Dopravních sektorových strategií nejedná o systémové řešení, jakkoliv by nalezení systémového řešení bylo velmi žádoucí.“⁴⁶

O zpoplatnění silnic nižších tříd pojednávají oba strategické dokumenty. V rámci prognózy objemu vybraných prostředků však do budoucna není příliš reálné, že by se zpoplatnění zavádělo. Výše zaznělo, že v prvním dokumentu bylo stanoveno maximálně 30% režijních nákladů k vybrané částce, v následujících řádcích bude vypsána analýza z DSS2, který tuto možnost téměř zavrhuje. „V případě zpoplatnění týkajícího se i silnic II. třídy by bylo třeba nastavit mechanismus alokace, jak výnosů, tak nákladů na provozování mýtného systému, mezi správce příslušných komunikací. Nicméně podle stávajících odhadů by byl čistý příjem ze zpoplatnění silnic II. třídy v lepším případě nulový. Tento skutkový stav vedl Ministerstvo dopravy k umožnění jiné formy omezení využívání silnic II. a III. třídy, těžkou nákladní dopravou. Současné znění zákona tak již umožňuje omezit nákladní dopravu nad 12 tun na silnicích II. a III. třídy v případech, kdy tato doprava nemá na dané komunikaci svůj zdroj, resp. cíl.“⁴⁷

⁴⁶ *Dopravní sektorové strategie. Aktualizace 2017, web. Str. 236. Dostupné z <https://www.dopravnistrategie.cz>. Datum náhledu 13. 2. 2019.*

⁴⁷ *Ibidem. Str. 201.*

V následujícím a posledním výtahu informací z DSS2, je názorně uvedeno, jak stát pro financování silnic II. a III. tříd považoval za dostačující příjmy krajů a příjmy z fondů EU. „DSS2 nepředpokládaly účast rozpočtu SFDI na financování údržby a obnovy silnic II. a III. třídy, resp. počítaly s finanční participací rozpočtu SFDI pouze v případech zásadního selhání správců těchto komunikací, které by mohlo v důsledku vést k ohrožení celosíťové funkce silniční dopravní infrastruktury, kde silnice II. a III. třídy hrají zásadní úlohu v zajištění potřebné plošné obsluhy území. V rozporu s původním předpokladem DSS2 byly v letech 2015 a 2016 uvolněny ze SFDI finanční prostředky v celkové výši 7,4 mld. Kč. Tyto finanční prostředky výrazněji pomohly v zajištění kvalitního stavu těchto komunikací. Vláda ČR v rámci schvalování rozpočtu SFDI na rok 2017 a střednědobého výhledu rozhodla, že Ministerstvo dopravy má do 15. 2. 2017 předložit vládě návrh na zajištění financování oprav, rekonstrukce a modernizace silnic II. a III. třídy i v roce 2017 v obdobném rozsahu jako v roce 2016 (tj. 3 mld. Kč).“⁴⁸ Bohužel bez systémového financování je potřeba tyto finanční prostředky vnímat jako mimořádné, a nelze bez právní normy zajistit, že se budou v následujících letech opakovat.

V přechozích odstavcích se autor snaží nastínit politiku financování silnic II. a III. třídy, zanesenou do strategických dokumentů, od kterých se odvíjí další kroky v naplňování dopravní politiky. Z obsahu těchto dokumentů vyplývá, že i když dokument bere v úvahu snížení finančních prostředků po skončení programového období 2013 – 2020 z fondů EU, nepřináší žádné konkrétní řešení na systém financování. Následující řádky patří aktuálnímu politickému aspektu.

30. 4. 2018. Vláda schválila čtyři miliardy korun na silnice II. a III. třídy pro rok 2018 a uložila ministru dopravy, aby ve spolupráci s ministryní financí zajistil návrh systémového financování silnic II. a III. tříd.⁴⁹

8. 11. 2018. Andrej Babiš: „Musíme mluvit s kraji, jestli bychom perspektivně neuvažovali, že si silnice II. a III. tříd vezmeme nazpátek.“⁵⁰

⁴⁸ Ibidem. Str. 156.

⁴⁹ Moderní obec, web. Dostupné z: <https://moderniobec.cz/vlada-schvalila-ctyri-miliardy-korun-na-silnice-ii-a-iii-tridy-v-pristich-letech-ma-byt-zajisteno-systemove-financovani-krajskych-komunikaci/>. Datum náhledu: 13. 2. 2019.

⁵⁰ Novinky.cz, web. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/ekonomika/488534-babis-krajske-silnice-by-se-mely-vratit-pod-stat.html>. Datum náhledu: 13. 2. 2019.

9. 11. 2018. Vláda slíbila krajům čtyři miliardy korun pro rok 2019, na opravy silnic druhé a třetí třídy. Slíbené peníze na opravy silnic podle premiéra dál platí. Po jednání s hejtmany ale podotkl, že vzhledem ke zvyšujícím se nárokům na státní rozpočet se zatím peníze nenašly a doufá, že se to podaří příští rok na jaře.⁵¹ Na systému financování se strany zatím nedohodly.

28. 1. 2019. Kraje stále nemají jisté čtyři miliardy korun na opravu silnic II. a III. tříd. Ministryně financí Alena Schillerová připouští, že by jim vláda i přes původní příslib čtyř miliard mohla poslat méně.⁵²

3.2 Jednotky sborů dobrovolných hasičů

Hasičská historie se v písemnostech datuje do 10. st. př. n. l, kdy je zaznamenána zmínka o Ktesibiusu z Alexandrie, který zhotovil první hasičské čerpadlo. První sbor profesionálních hasičů na území Čech, kteří byli za výkon placeni, byl zřízen roku 1853 v Praze. Tento sbor se podílel na hašení požáru Národního divadla. Malá města měla však oproti Praze nevýhodu v menších finančních prostředcích, a tak si nemohly dovolit profesionální placené hasiče. S tímto stavem se však nadšenci pro hasičské prostředí nesmířili, a začali utvářet první hasičské dobrovolné sbory. První dobrovolný sbor na našem území byl založen roku 1850 v Zákupích, který byl ovšem z větší části tvořen německými občany. Ryze český dobrovolný sbor byl založen roku 1864 ve Velvarech.⁵³

V současné době je právní rámec činnosti jednotky sborů dobrovolných hasičů obcí upraven především zákonem č. 133/1985 Sb., o požární ochraně.

Předně je potřeba vyjasnit rozdíl mezi sborem dobrovolných hasičů (dále jen „SDH“) a jednotkou sboru dobrovolných hasičů (dále jen „JSDH“). Tento rozdíl není ve společnosti moc znám. Historicky byla zakládána občanská sdružení dobrovolných hasičů, jejichž náplní byly záchranné práce a ochrana před požáry. S přijetím zákona č. 35/1953 Sb. o státním požárním dozoru a požární ochraně, se dobrovolné jednotky zřizovaly v součinnosti s dobrovolnými spolky,

⁵¹ Česká televize, web. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/2647478-kraje-slibene-miliardy-na-silnice-jeste-jeste-nemaji-vlada-je-zatim-nenasla>. Datum náhledu: 13. 2. 2019.

⁵² Česká televize, web. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/2717873-stat-da-mozna-krajum-na-opravu-silnic-mene-nez-slibil-ctyri-miliardy-jsou-podle>. Datum náhledu: 13. 2. 2019.

⁵³ Historie požární ochrany a hasičstva, web. Dostupné z: <https://gotiskovo.webnode.cz/news/historie-pozarni-ochrany-a-hasicstva1/>. Datum náhledu 14. 2. 2019.

což způsobilo dvoukolejnost.⁵⁴ S přijetím současného zákona č. 133/1985 Sb. o požární ochraně, byla povinnost zřizovat JSDH dána do samostatné působnosti obcím a SDH hrají v současnosti v mnoha menších obcích důležitou roli na chodu společenského života obce. Jejich současnou náplní mimo části páté zákona o požární ochraně, je výchova mládeže a požární sport, pořádání sportovních a kulturních akcí. SDH jsou v současné době organizační jednotkou – právnickou osobou s neomezenou právní a majetkovou odpovědností Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska.⁵⁵ V roce 2017 mělo sdružení 358 324 členů v 7677 sborech.⁵⁶ I přes právní rozdíl mezi JSDH a SDH se však spolupráce mezi nimi v mnohých obcích nerozlišuje, v JSDH i v SDH bývají často ti samí lidé. Avšak při jmenování velitele JSDH by starosta obce měl přihlížet k návrhu od občanského sdružení působícího na úseku požární ochrany (§68 odst. 1, zákona č. 133/1985)

Zákon o požární ochraně č. 133/1985 Sb., ukládá obcím povinnost podle § 29 v samostatné působnosti zřídit JSDH. Tato povinnost je v zákoně zmíněna, byť zbytečně, ještě v § 68 odst. 1. Tímto krokem stát přenesl jistou míru zodpovědnosti financování na obce a ulehčil tak státnímu rozpočtu a naopak zatížil rozpočet obce. Zákon upravuje povinnosti vlády, ministerstva vnitra, hasičského záchranného sboru, krajů a obcí vůči JSDH. Správními úřady na úseku požární ochrany jsou ve smyslu tohoto zákona ministerstvo vnitra a hasičský záchranný sbor kraje.

Obec členům JSDH za náplň práce⁵⁷ vykonávající mimo pracovní dobu poskytuje odměnu (§29 odst. 1, písm. a). K tomu § 65 odst. 3 uvádí, že činnost v JSDH je vykonávána zpravidla v pracovněprávním vztahu k obci. Tímto vznikají první náklady na člena jednotky. V případě zásahu v pracovní době proplácí obec zaměstnavateli jednotky náhradu. Naproti tomu se staví § 65 odst. 2 „Činnost v jednotce sboru dobrovolných hasičů obce při hašení požáru, provádění záchranných prací při živelních pohromách a jiných mimořádných událostech se považuje za výkon občanské povinnosti.“ K tomu vyvstává otázka, do jaké míry by měla být proplácena občanská povinnost. Ministerstvo vnitra

⁵⁴ Ibidem.

⁵⁵ Stanovy Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska, čl. 5.

⁵⁶ Výroční zpráva 2017 Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska. Dostupné z: <https://www.dh.cz/index.php/vyrocní-zpráva/542-vyrocní-zpráva-sh-cms-za-rok-2017>. Datum náhledu: 14. 2. 2019.

⁵⁷ Hašení požárů a záchranné práce při živelních pohromách a jiných mimořádných událostech podle § 29 odst. 1 písm. a) zákona č. 133/1985 o požární ochraně.

nechalo zpracovat *Metodiku pro zřizování JSDH*⁵⁸, ve které samo přiznává, že „zároveň je nutno podotknout, že do činností v jednotce pro zajištění její akceschopnosti spadá i široká oblast údržby a kontrol požární techniky a prostředků v péči jednotky.“ V konečném součtu odměn by měl být začítován i tento čas vynaložený členem JSDH. Další finanční povinností obcí vůči JSDH podle § 29 je udržovat akceschopnost jednotky, zabezpečování odborné přípravy členů jednotky, zabezpečování materiální a finanční potřeby, poskytování náhrady ušlého výdělku člena jednotky při zásahu v pracovní době, hrazení preventivních zdravotních prohlídek členů jednotky, zabezpečování výstavby a údržby objektů požární ochrany, zajišťování účasti velitelů a strojníků na jejich odborné přípravě.

Vláda nařízením stanovuje minimální podmínky a rozsah poskytování péče zasahujícím členům JSDH obce a způsob poskytování náhrady ušlého výdělku členům JSDH obce.⁵⁹ Ministerstvo poskytuje účelové dotace pro JSDH a zabezpečuje uvolňování finančních prostředků ze státního rozpočtu na investiční dotace.⁶⁰ Hasičský záchranný sbor kraje má povinnost dle § 26 soustřeďovat podklady pro zabezpečení materiálních a finančních prostředků JSDH. Krajské úřady se podílejí na financování akceschopnosti JSDH a pořízení a obnově požární techniky. Kraj má dále povinnosti přispívat na financování potřeb JSDH k zabezpečení plošného pokrytí. Dle tohoto odstavce by se dalo říci, že finanční zabezpečení pokryje výdaje, které jsou s provozem JSDH spojeny. Bohužel v zákoně není stanovena částka, kterou se musejí jednotlivé orgány podílet na financování.

Dobrovolným hasičům byla v důsledku úsporných balíčků během Nečasovy vlády zkrácena nemocenská. Toto opatření mělo přinést úspory do státního rozpočtu, nicméně na úkor zdraví. Dobrovolní hasiči často stojí při zásahu vedle profesionálních a tak je nemyslitelné aby tuto výhodu měli jen profesionální hasiči. Překvapivě to trvalo dlouho, a i se našli odpůrci, kteří byli proti vyrovnání. Až v dubnu 2016 vláda schválila změnu zákona, která přiznává 100% nemocenskou členům JSDH kteří onemocní nebo se zraní v důsledku zásahu.

⁵⁸ *Metodika pro zřizování JSDH*. Ministerstvo vnitra – Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru, Praha 2009.

⁵⁹ Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně. § 30.

⁶⁰ *Ibidem*. § 24.

Zřízení jednotky je samo o sobě velmi náročné po finanční stránce, ale i po stránce lidských zdrojů. Ke zřízení jednotky⁶¹ JPO II/1 nebo JPO III/1 je potřeba u každé jednotky nejméně 12 členů. Pokud by jednotky chtěly zabezpečovat výjezd dvou družstev je potřeba 24 členů. Ke zřízení JPO V je potřeba 9 členů.⁶² V souhrnu tak dochází k situacím, kdy obce nemusejí mít finanční prostředky ani lidské zdroje ke zřízení JSDH. Obce potom mají dvě možnosti jak zabezpečit požární ochranu. V prvním případě mohou dvě obce uzavřít veřejnoprávní smlouvu, která zajistí plnění úkolů na úseku požární ochrany pro obě obce, nebo obce zřídí společnou jednotku požární ochrany. Pokud obce nevyužijí ani jednu z možností, jsou povinni finančně přispívat jednotce, která je pro jejich územní obvod určena poplachovým plánem jako první. Náročnost finanční i minimální počet členů zapříčiňuje pokles jednotek JPO V, tento pokles je znázorněn v následující tabulce.

Druh jednotky/rok	2013	2014	2015	2016	2017
HZS	241	241	241	241	241
JPO II	232	232	232	236	236
JPO III	1330	1334	1335	1342	1352
JPO V	5568	5511	5511	5409	5279

Tabulka č. 1: Počet JSDH v letech 2013 - 2017⁶³

Důsledek poklesu JPO V se dá spatřovat i v právní úpravě povinnosti vybavení. Pro JPO V je stanovena minimální vybavenost „Motorová stříkačka“ a v podstatě mohou fungovat i bez dopravního vybavení. Pro obce je tak výhodnější JPO V zrušit a zajistit požární ochranu jinou formou.

Na JSDH je potřeba dívat se komplexně v rámci požární ochrany, ne jen v rámci zřizovatelské obce. Toto komplexní pojetí vyjadřuje fakt že JSDH jsou součástí Integrovaného záchranného systému. Zákon č. 239/2000 Sb., o IZS v § 4 při vymezení složek IZS odkazuje i na jednotky požární ochrany podle zákona o požární ochraně. Zařazení JSDH do IZS je důležitý faktor, pro čerpání zdrojů z EU.

⁶¹ JPO II - výjezd do 10 minut i mimo území zřizovatele a drží pohotovost. JPO III - výjezd do 10 minut i mimo území zřizovatele, a nedrží pohotovost. JPO V - zasahují pouze na území svého zřizovatele. Příloha k zákonu č. 133/1985 Sb.

⁶² Vyhláška č. 247/2001 Sb., o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany. Příloha č. 4.

⁶³ Tabulka ukazuje vývoj počtu jednotek SDH za období 2013 – 2014. Tabulka je autorova tvorba zpracovaná za pomoci dat získaných ze statistických ročenek Hasičského záchranného sboru ČR.

Stejně jako u financování dopravy tak i zde je potřeba zmínit politický aspekt, který autora vedl k začlenění financování JSDH do diplomové práce.

28. 8. 2018. Ministerstvo vnitra plánuje srovnat výši odškodnění po úmrtí dobrovolného hasiče s odškodným po smrti hasiče profesionálního.⁶⁴

9. 10. 2018. Raduan Nwelati v duelu kandidátů do senátu. „*První prioritou je podpora dobrovolným hasičům, chci, aby je financoval stát. Já jsem si uvědomil, že profesionálové jsou hrazeni státem, ale ti dobrovolní dostávají peníze jen od měst a obcí. My jako Boleslav máme silný rozpočet a můžeme si to dovolit, ale jsou také malé obce, které si to dovolit nemohou. Proto chci prosadit zákon, aby byli i dobrovolní hasiči financováni státem.*“⁶⁵

22. 10. 2018. Koaliční smlouva ODS, KDU-ČSL, Pirátů a ČSSD: „*Budeme finančně podporovat profesionální i dobrovolné hasiče, jejichž potenciál chceme efektivně využít. K tomu ale potřebují odpovídající zázemí a průběžnou obnovu jejich techniky.*“⁶⁶

V roce 2015 byla u Krajského soudu v Plzni zapsána Komora velitelů jednotek sborů dobrovolných hasičů z. s. Tento spolek má za cíl předkládat odborné návrhy, studie, připomínky a doporučení orgánům státní správy a samosprávy pro nezbytnou úpravu obecně závazných předpisů, zlepšení ekonomického zabezpečení a postavení JSDH, zkvalitňování řízení, organizace, výcviku, personálních, materiálních, technických a dalších podmínek pro činnost JSDH.⁶⁷

S tímto spolkem se autor pokusil navázat kontakt, aby získal informace týkající se činnosti spolku na úseku projednávání změn právních předpisů zahrnující financování JSDH s ministrem vnitra a odborné účasti při projednávání struktury Integrovaného operačního programu pro období 2021 – 2027.

K autorovu zklamání, se komunikaci se spolkem nepovedlo navázat.

⁶⁴ Česká televize, web. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/2577901-odskodne-pri-umrti-dobrovolneho-hasice-je-nizsi-nez-u-profesionala-ministerstvo>. Datum náhledu: 14. 2. 2019.

⁶⁵ Česká televize, web. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/regiony/2617250-senatni-duel-v-mlade-boleslavi-financovani-dobrovolnych-hasicu-i-omezeni-vzniku>. Datum náhledu: 14. 2. 2019.

⁶⁶ Česká televize, web. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/specialy/volby-do-zastupitelstva-brna/2630642-nove-vedeni-brna-predstavilo-koalicni-smlouvu-podpisy>. Datum náhledu: 14. 2. 2019.

⁶⁷ Komora velitelů, web. Dostupné z: <http://www.komoravelitelu.cz/index.php/menu/cile-komory>. Datum náhledu 19. 3. 2019.

4 DOTAČNÍ FINANCOVÁNÍ Z EU

V rámci členství v EU, máme možnost čerpat finanční prostředky skrze operační programy, které byly na jednotlivá programová období stanoveny. Programové období je sedmiletý cyklus, během něhož oprávnění příjemci reagují na vypsání výzvy o poskytnutí finančních prostředků. V této kapitole budou představeny programová období, ve kterých Česká republika mohla čerpat finanční prostředky. Pro představu financování z unijních fondů budou obecně představeny operační programy stanovené pro jednotlivá období, nicméně pozornost bude věnována především operačním programům, ze kterých jsou financovány vybrané problémy. Než budou probrány jednotlivá programová období, je potřeba představit systém regionální politiky.

4.1 Kohezní politika EU

Kohezní politika EU či politika hospodářské, sociální a územní soudržnosti EU, je politikou, která si klade za cíl snižování rozdílů mezi úrovní rozvoje různých regionů, snížení zaostalosti nejvíce znevýhodněných regionů a posilování hospodářské, sociální a územní soudržnosti za účelem vyrovnaného vývoje Evropské unie.⁶⁸ Pro systematické odstraňování rozdílů mezi jednotlivými regiony v rámci EU je provádění kohezní neboli regionální politiky na úrovni EU považováno za potřebné k vyvolání vyrovnaného vývoje EU. Smyslem regionální politiky je, aby všechny regiony v EU mohly získávat plný prospěch z příležitostí, které plynou z Jednotného vnitřního trhu, a současně přispívaly ke stabilitě Měnové a hospodářské unie.⁶⁹ Kohezní politika má základy v primárním právu EU v příslušných článcích *Smlouvy o Evropské unii* a *Smlouvy o fungování Evropské unie*. Podle čl. 3 *Smlouvy o Evropské unii*, unie podporuje hospodářskou, sociální a územní soudržnost a solidaritu mezi členskými státy. *Smlouva o fungování Evropské unie* kohezní politiku vymezuje oproti předchozí smlouvě detailněji. Předně v čl. 4 je hospodářská, sociální a územní soudružnost řazena mezi sdílené pravomoci mezi Unií a členskými státy. V hlavě XI je vymezen Evropský sociální fond a hlava XVIII je věnována hospodářské, sociální a územní soudružnosti. Podle této hlavy Unie za účelem harmonického vývoje

⁶⁸ DotaceEU.cz web. Dostupné z: [https://www.dotaceeu.cz/cs/Ostatni/Dulezite/Slovník-pojmu/K/Kohezní-politika-\(KP\)](https://www.dotaceeu.cz/cs/Ostatni/Dulezite/Slovník-pojmu/K/Kohezní-politika-(KP)). Datum náhledu 17. 2. 2019.

⁶⁹ ZAHRADNÍK, Petr. *Kohezní politika Evropské unie*. V Praze: C.H. Beck, 2017. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7400-527-5. Str. 1.

prosazuje svou činnost, která má vést k posilování hospodářské, sociální a územní soudružnosti a zaměřuje se na snižování rozdílů mezi jednotlivými regiony. Zvláštní pozornost je pak věnována venkovským oblastem, oblastem postiženým průmyslovými změnami a regionům, které jsou znevýhodněny přírodními či demografickými podmínkami.

Pro realizaci kohezní politiky EU jsou základní územní jednotky regiony soudržnosti vymezené jako NUTS 2 (o těchto jednotkách více v sub. 4.2.1).

Aby mohla být kohezní politika úspěšná je potřeba stanovit principy, o které se bude realizace politiky opírat. *Princip programování a plánování* stanovuje povinnost vytvoření integrovaných programových dokumentů, zpracované v rámci daného programovacího období, prostřednictvím nichž jsou finanční prostředky poskytovány nejméně rozvinutým regionům. Tyto dokumenty pokrývají víceoborové zaměření a finanční prostředky jsou pak alokovány na základě těchto strategických dokumentů. Tento princip je realizován ve dvou fázích. Evropská komise nejdříve vymeze všeobecnou strategii pro programové období a poté na úrovni jednotlivých členských států vznikají národní strategické dokumenty. *Princip partnerství* říká, že programy by neměly být odrazen vůle vlády členského státu ale, že na přípravě dokumentu se společně s vládou podílejí i ekonomičtí a sociální odborníci, územní municipality, zástupci neziskového sektoru, univerzity aj. Finální programy by tak měli být odrazem sdílených názorů napříč spektrem odborníků pro dané odvětví. Výsledkem tohoto decentralizačního jevu, by tak mělo být posílení vlivu municipalit na regionálním rozvoji. *Princip koncentrace* se týká koncentrování finančních prostředků nejpotřebnějším regionům, které vykazují nejzásadnější problémy a zároveň na aktivity které budou mít maximální užitek. Koncentrace vyplývá i z organizace že základní jednotkou kam plynou finanční prostředky, je operační program, a nikoliv jednotlivý projekt. Princip doplňkovosti přenáší určitou míru zodpovědnosti na členské státy. Financování projektů z EU, je přínosné primárně pro daný členský stát či jeho region. Proto tato zásada stanovuje členským státům povinnost se alespoň určitou mírou podílet na financování projektů. Pouze v případech hluboké ekonomické krize, je možné udělit z tohoto principu výjimku. Tento princip jednoduše stanovuje myšlenku, že zdroje EU nenahrazují zdroje národní, nýbrž je pouze doplňují. *Princip hodnocení, monitorování a transparentnosti* cílí na maximální efektivnost využívání zdrojů EU, a aby efektivnost byla prokazatelná.

Hodnocení lze realizovat monitoringem orgánů před, v průběhu a po ukončení realizace projektu. Pro nezávislost a transparentnost je důležitou podmínkou, aby hodnotící orgány byly striktně odděleny od implementační fáze projektu.⁷⁰

4.1.1 Strukturální a investiční fondy

Fondy Evropské unie představují primární nástroj realizace evropské kohezní politiky. Jejich prostřednictvím se investují finanční prostředky určené ke snižování ekonomických a sociálních rozdílů mezi členskými státy a jejich regiony. Mimo strukturální a investiční fondy existují i další specificky zaměřené nadnárodní fondy zřizované Evropskou unií.⁷¹ Pro vývoj práce, a analýzy čerpání finančních prostředků je potřeba si alespoň s obecnou charakteristikou Strukturální a investiční fondy představit.

Evropský fond pro regionální rozvoj (EFRR). Zaměřuje se na modernizaci a posilování hospodářství. Podporovány jsou infrastrukturní projekty, jako je např. výstavba silnic a železnic, odstraňování ekologických zátěží, budování stokových systémů, podpora inovačního potenciálu podnikatelů, rozvoj a obnova sportovních areálů, rekonstrukce kulturních památek, výsadba regenerační zeleně, výstavba či oprava infrastruktury pro poskytování zdravotní péče, zavádění služeb elektronické veřejné správy apod.;

Evropský sociální fond (ESF). ESF podporuje aktivity v oblastech zaměstnanosti a rozvoje lidských zdrojů. Fond je zaměřen na neinfrastrukturní projekty, jako např. rekvalifikace nezaměstnaných, speciální programy pro osoby se zdravotním postižením, děti, mládež, etnické menšiny a další znevýhodněné skupiny obyvatel, tvorbu inovativních vzdělávacích programů pro zaměstnance, rozvoj institucí služeb zaměstnanosti či rozvoj vzdělávacích programů;

Fond soudržnosti (FS) nebo také Kohezní fond je na rozdíl od strukturálních fondů určen na podporu rozvoje chudších států, nikoli regionů. Podobně jako u Evropského fondu pro regionální rozvoj jsou z něj podporovány infrastrukturní projekty, avšak jen se zaměřením na dopravní infrastrukturu

⁷⁰ Ibidem. Str. 73

⁷¹ DotaceEU.cz web. Dostupné z: <https://www.dotaceeu.cz/cs/Evropske-fondy-v-CR/Informace-o-fondech>. Datum náhledu 17. 2. 2019.

většího rozsahu (např. transevropské sítě), ochranu životního prostředí a na oblast energetické účinnosti a obnovitelných zdrojů energie;

Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EZFRV). Je finanční nástroj na podporu rozvoje venkova, který spadá do společné zemědělské politiky EU. Prostředky z EZFRV slouží ke zvýšení konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví, zlepšení životního prostředí a krajiny, kvality života ve venkovských oblastech a diverzifikace hospodářství venkova. EZFRV vznikl v roce 2007 a nahradil Evropský zemědělský podpůrný a záruční fond;

Evropský námořní a rybářský fond (ENRF). Je finanční nástroj na podporu rybolovu, který spadá do společné rybářské politiky EU. Fond podporuje projekty vedoucí k vyšší konkurenceschopnosti a ochraně životního prostředí. Financuje aktivity týkající se mořského i vnitrozemského rybolovu (např. odbahňování rybníků), investice míří také na modernizaci zpracovatelského průmyslu, modernizaci plavidel, podporu likvidace už nedostačujících plavidel, zlepšování akvakultury apod. Pro programové období 2014-2020 ENRF nahradil Evropský rybářský fond (EFF).⁷²

4.2 Regionální politika v ČR

Regionální politika v ČR představuje činnost státu a regionálních orgánů, jejichž cílem je přispívat k rozvoji regionů v ČR a odstranit nerovnost v těchto regionech a snižovat tím rozdíly úrovně rozvoje a přispět ke zlepšení regionální hospodářské struktury. Pro regionální politiku v ČR byl zásadní rok 2000, ve kterém byl přijat zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje. Tento zákon upravuje podmínky pro poskytování podpory regionálnímu rozvoji s cílem vytvořit podmínky pro realizaci a koordinaci hospodářské, sociální a územní soudržnosti. Přijutím tohoto zákona udělala ČR významný krok k přiblížení právní úpravě regionální politiky EU. Podpora regionální politiky je zaměřen především na oblasti rozvoje podnikání, s cílem snižovat nezaměstnanost, na rozvoj lidských zdrojů zabezpečením vzdělání a rekvalifikace s potřebami pracovního trhu, výzkum a vývoj, rozvoj cestovního ruchu, zlepšení infrastruktury, zajištění sociálních a zdravotnických služeb, rozvoj občanských sdružení, sportovních aktivit, ochranu životního prostředí. Pro čerpání finančních

⁷² Ibidem.

prostředků z evropských fondů, bylo zapotřebí definovat novou územní jednotku.⁷³

4.2.1 Regiony soudržnosti

Pro unijní politiku soudržnosti byl významný rok 1988, ve kterém byla zavedena klasifikace územních jednotek statistickým úřadem EU, a Společenství bylo rozděleno na tzv. „NUTS“. V roce 2003 bylo přijato Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 1059/2003 o zavedení společné klasifikace územních statistických jednotek NUTS. Každý stát je rozdělen na územní jednotku NUTS I, každá z těchto jednotek je rozdělena na úroveň NUTS II, a ta je zase rozdělena na úroveň NUTS III. Pro regionální politiku EU jsou důležité úrovně NUTS II, tyto regiony jsou vymezeny hranicí minimálního počtu obyvatel 800 tisíc a maximální hranice počtu obyvatel jsou tři miliony. NUTS II se používají pro čerpání finančních prostředků z fondů Evropské unie. Česká republika se tradičně dělila na kraje, které odpovídají jednotce NUTS III. Pro čerpání prostředků z unijních zdrojů bylo zapotřebí uměle zavést ještě jeden stupeň odpovídající Evropským normám. Těmito stupni se staly regiony soudržnosti.⁷⁴ Vedle úrovně NUTS, existují další dvě úrovně pro územněsprávní statistické členění. Toto členění však není určující pro čerpání zdrojů z fondů EU, jedná se o nižší stupně o tzv. místní administrativní jednotky „LAU“

§ 15 zákona č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje tyto regiony ustanovuje. „*Pro potřeby spojené s koordinací a realizací podpory hospodářské, sociální a územní soudržnosti se zřizují regiony, jejichž územní vymezení je totožné s územními statistickými jednotkami NUTS 2.*“

- Praha, vymezený územím hlavního města Prahy,
- Střední Čechy, vymezený územím Středočeského kraje,
- Jihozápad, vymezený územím Jihočeského a Plzeňského kraje,
- Severozápad, vymezený územím Karlovarského a Ústeckého kraje,
- Severovýchod, vymezený územím Libereckého, Královéhradeckého a Pardubického kraje,
- Jihovýchod, vymezený územím Jihomoravského kraje a Kraje Vysočina,

⁷³ CVIK, Eva Daniela. *Právní aspekty financování regionů soudržnosti*. Ostrava: Key Publishing, 2016. Monografie (Key Publishing). ISBN 978-80-7418-262-4. Str. 38.

⁷⁴ Ibidem. Str. 48

- Střední Morava, vymezený územím Olomouckého a Zlínského kraje,
- Moravskoslezsko, vymezený územím Moravskoslezského kraje.

4.2.2 Předvstupní nástroje

Předvstupní nástroje Evropské unie byly určeny pro kandidátské země s cílem jim pomoci při řešení konkrétních úkolů při zavádění evropské legislativy. Činnost předvstupních nástrojů byla omezena vstupem ČR do Evropské unie a po 1. květnu 2004 tyto nástroje pouze dobíhaly. Česká republika před vstupem do EU využívala tři předvstupních nástrojů, které v roce 2007 byly implementovány do jednoho nástroje IPA.

PHARE. Z prostředků fondu PHARE byly spolufinancovány projekty narovnávací rozdíly v oblastech technické vybavenosti příhraničních municipalit, propagace českých exportérů v zahraničí či studijní pobyty učitelů v zahraničí. Program PHARE zahrnoval také projekty, jejichž cílem bylo zlepšení situace malých a středních podniků, zlepšení infrastruktury, rozvoj lidských zdrojů či podpora odstraňování povodňových škod. Jeho cílem bylo též vytvořit struktury pro budoucí účast ČR ve strukturálních fondech a podpořit projekty, které napomáhají přejímání a implementaci legislativy Evropské unie;

SAPARD. Program SAPARD napomáhal kandidátským zemím při řešení konkrétních úkolů vztahujícím se ke společné zemědělské politice, strukturálním změnám v jednotlivých zemědělských sektorech a na venkově. Po vstupu České republiky do Evropské unie jej nahradil OP Rozvoj venkova a multifunkčního zemědělství;

ISPA. Finanční nástroj ISPA se zaměřil na financování infrastrukturních projektů v oblastech životního prostředí a dopravy. Jeho úkolem bylo přispět k udržitelnému rozvoji přístupujících zemí. Projekty z oblasti životního prostředí podporovaly zavádění environmentální legislativy EU. U dopravních projektů se pozornost soustředila na souvislost opatření s trans-evropskými dopravními sítěmi. Po vstupu do EU jej nahradil Fond soudržnosti;⁷⁵

⁷⁵ DotaceEU.cz web. Dostupné z: [https://www.dotaceeu.cz/cs/Evropske-fondy-v-CR/Programove-obdobi-2004-2006-\(1\)/Nastroje-politiky-soudrznosti](https://www.dotaceeu.cz/cs/Evropske-fondy-v-CR/Programove-obdobi-2004-2006-(1)/Nastroje-politiky-soudrznosti). Datum náhledu: 17. 2. 2019

4.3 Programové období 2004- 2006

Vstupem České republiky do EU v květnu 2004, jsme získali možnost čerpat finanční prostředky ze strukturálních fondů. Po vstupu do EU, jak bylo zmíněno výše, předvstupní nástroje již jen dobíhaly, a ČR začala čerpat prostředky z již probíhajícího programového období 2000-2006. Během dvou let ČR vyčerpala ze tří operačních programů téměř 1,7 mld. EUR, což v souhrnu bylo téměř 100% alokovaných prostředků na toto období pro ČR. Z fondu soudržnosti bylo alokováno 1,2 mld. EUR a celkově se z této alokace vyčerpalo 80,8% prostředků.

V programovém období 2004-2006 mohla Česká republika čerpat zdroje ze čtyř strukturálních fondů, z Fondu soudržnosti a Fondu Solidarity (tento fond byl založen v roce 2002 po záplavách, které zasáhly střední Evropu, a poskytuje prostředky na obnovu po velké přírodní katastrofě). Strukturální fondy tvořily hlavní nástroj kohezní politiky, která plní skrz stanové operační programy cíle členských států ale i EU. Mezi strukturální fondy se zařadily Evropský fond regionálního rozvoje, Evropský sociální fond, Evropský orientační a záruční fond (tento fond byl v roce 2007 nahrazen Evropským zemědělským fondem pro rozvoj venkova) a Finanční nástroj pro podporu rybolovu (tento fond byl pro období 2007-2013 nahrazen Evropským rybářským fondem, který byl pro programové období 2014-2020 nahrazen Evropským námořním a rybářským fondem).⁷⁶

Aby kohezní politika mohla splnit svůj účel, bylo potřeba stanovit cíle, kterých by mělo být v programovém období dosaženo. Tyto cíle stanovuje Evropská komise pro jednotlivá programovací období.

Cíl 1: Podpora rozvoje zaostávajících regionů - regiony s HDP pod hranicí 75% průměru EU mohly využít podpory udržitelného rozvoje zejména prostřednictvím investic do výroby;

Cíl 2: Podpora oblastí potýkajících se s restrukturalizací - zaměřoval se na oblasti, které nespádaly pod Cíl 1 a které dlouhodobě vykazovaly vysokou míru nezaměstnanosti, kriminality, špatnou úroveň školství nebo životního prostředí;

⁷⁶ Ibidem.

Cíl 3: Podpora politiky zaměstnanosti a vzdělání - jeho záměrem bylo snížení nezaměstnanosti prostřednictvím rekvalifikace, vzdělávání a školení. Prostředky zde plynuly pouze z Evropského sociálního fondu.

V rámci každého členského státu, jsou cíle stanovené Evropskou komisí prováděny v daném státě prostřednictvím operačních programů. Cíle prováděné prostřednictvím operačních programů jsou zpracovány v dokumentu Rámec podpory Společenství. Tento strategický dokument je výsledkem práce dlouhého vyjednávání mezi vládními, nevládními, regionálními i místními subjekty. Strategický dokument vyjadřuje strategii pro rozvoj regionů soudržnosti, řídicím orgánem bylo MMR, které plnilo roli zastřešujícího orgánu a mělo zabezpečovat koordinaci všech operačních programů. Pro toto období byly stanoveny čtyři sektorové programy a jeden regionální program.

Operační program Infrastruktura podporoval modernizaci a rozvoj dopravní infrastruktury celostátního významu a snižování negativních důsledků dopravy na životní prostředí. Dále se zaměřoval na ochranu životního prostředí a jeho složek;

Operační program Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství podporoval rozvoj venkovských částí regionů, adaptaci českého zemědělství na evropský model, rozvoj multifunkčního zemědělství;

Operační program Rozvoj lidských zdrojů podporoval vysokou a kvalitní úroveň zaměstnanosti založené na kvalifikované a flexibilní pracovní síle včetně integrace skupin ohrožených sociální exkluzí;

Operační program Průmysl a podnikání podporoval rozvoj podnikatelského prostředí, podnikání v průmyslu a v průmyslových službách, zvyšování konkurenceschopnosti české průmyslové produkce;

Společný regionální operační program se doplňoval s operačními programy jednotlivých sektorů a s Fondem soudržnosti, rozšiřoval jejich dopad na místní úroveň a orientoval se na společné rozvojové potřeby regionů.⁷⁷

⁷⁷ DotaceEU.cz web. Dostupné z: [https://www.dotaceeu.cz/cs/Evropske-fondy-v-CR/Programove-obdobi-2004-2006-\(1\)/Cile.-operacni-programy-a-iniciativy](https://www.dotaceeu.cz/cs/Evropske-fondy-v-CR/Programove-obdobi-2004-2006-(1)/Cile.-operacni-programy-a-iniciativy). Datum náhledu 19. 2. 2019.

Dopravní infrastruktura II. a III. třídy byla zařazena pod Společný regionální operační program. Další část práce týkající se programového období 2004-2006 se bude věnovat již právě tomu operačnímu programu. Před tím než bude zaměřeno na výsledky čerpání v tomto období, bude vhodné politiku financování dopravní infrastruktury II. a III. tříd představit podle strategických dokumentů *Rámce podpory Společenství* a *Společného regionálního operačního programu*.

4.3.1 Rámec podpory společenství

V České republice existovalo v roce 2001 55 427 km silnic a dálnic, z čeho na dálnice připadalo 517 km, na silnice I. třídy 6 091 km, na silnice II. třídy 14 636 km a na silnice III. třídy 34 183 km. Regionální silniční síť sice byla dostatečně hustá, měla však špatnou kvalitu vozovek a značné množství dopravních závad. Existuje potřeba výstavby obchvatů s cílem odstranit dopravní závady na intenzivně využívaných silnicích v obytné zástavbě.

Rozvoj dopravní infrastruktury bylo z jednou prioritních os. Ta se zabývá otázkou zvýšení kvality dopravní infrastruktury v celém spektru. Až následné rozdělení do kategorií jednotlivých priorit určuje, které úrovně dopravní infrastruktury budou financovány z jakých operačních programů či fondů.

1. Modernizace a rozvoj dopravní infrastruktury umístěné na transevropských sítích (Fond soudržnosti),
2. Modernizace a rozvoj dopravní infrastruktury celostátního významu (OP Infrastruktura),
3. Snížení negativních důsledků dopravy na životní prostředí (OP Infrastruktura),
4. Regionální rozvoj infrastruktury (SROP).

Součet zdrojů ze strukturálních zdrojů na prioritní osu Rozvoj dopravní infrastruktury tvořil 20,3% z celkového rozpočtu na Rámec podpory společenství. Je potřeba ale zdůraznit že první priorita spadala mimo rozsah prostředků na Rámec podpory společenství. Z fondu soudržnosti se tak financovaly projekty mezinárodní důležitosti, které se nacházely na transevropských koridorech. Se zahrnutím fondu soudržnosti dělala výsledná částka přes 30% všech prostředků, které byly určeny na projekty spadající pod dopravní infrastrukturu.

Na tuto prioritní osu navazovala ve Společném regionálním operačním programu prioritní č. 2 - Regionální rozvoj infrastruktury a konkrétně opatření č. 2.1. Jejím cílem byla podpora zvýšení kvality regionálních a místních dopravních komunikací a zlepšení dopravní dostupnosti. Tato priorita byla doplňující k operačnímu programu Infrastruktura, který se zaměřoval na projekty celostátního významu. Společný regionální program zahrnoval modernizaci a výstavbu silnic II. a III. tříd. Klád se důraz na větší silnice v okolí regionálních center, dálniční přivaděče, obchvaty sídel.

4.3.2 Společný regionální operační program

Strategický dokument Společný regionální program byl jedním z pěti programů, které se realizovaly v České republice na základě Rámce podpory Společenství pro naplnění cíle 1. Tento dokument v sobě zahrnoval rozvojové priority pro regiony soudržnosti kromě regionu soudržnosti Praha. Na základě připomínek a jednání s Evropskou komisí byl dokument oproti původnímu návrhu výrazně upraven a Společný regionální program byl ve finální verzi tvořen čtyřmi prioritami, které byly detailněji rozpracovány do devíti opatření.

- 1. priorita - podpora malých a středních podniků ve vybraných regionech,
- 2. priorita - zlepšení infrastruktury v regionech,
 - opatření 2.1 – Rozvoj dopravy v regionech
 - opatření 2.2 – Rozvoj informačních a komunikačních technologií v regionech
 - opatření 2.3 – Regenerace a revitalizace vybraných měst
- 3. priorita - rozvíjení infrastruktury pro rozvoj lidských zdrojů,
- 4. priorita - podpora cestovního ruchu.

Tyto priority reflektovaly snahu naplnění cíle 1, přispívat významným způsobem ke snižování hospodářských a sociálních nerovností regionů. Společný regionální operační program byl sestaven jako program cílených intervencí pro řešení zejména společných problémů regionů soudržnosti.

Pro vnitřní zajištění dopravy osobní, nákladní, ale i pro rozvoj cestovního ruchu a dopravní dostupnost správních, zdravotnických, vzdělávacích a kulturních zařízení se ukázala ve všech regionech naléhavá potřeba modernizace sítě silnic

II. a III. třídy (tyto silnice představovaly 89 % celkové délky všech dálnic a silnic v ČR), neboť 44 % délky silnic II. a III. třídy bylo v havarijním stavu.

Region NUTS 2	Délka dálnic	Délka silnic	z toho	
			II. třída	III. třída
Střední Čechy	171	9 887	2 370	6 249
Jihozápad	88	11 704	3 147	6 910
Severozápad	30	6 594	1 463	4 037
Severovýchod	-	10 189	2 265	6 306
Jihovýchod	217	9 886	3 121	5 379
Střední Morava	-	7 186	1473	3373
Moravskoslezsko	-	2 250	766	1930
SROP celkem	506	57 696	14 605	32 254

Tabulka č. 2: Dálnice a silnice v regionech v ČR v roce 2002.⁷⁸

4.3.3 Výsledky čerpání v období 2004 – 2006

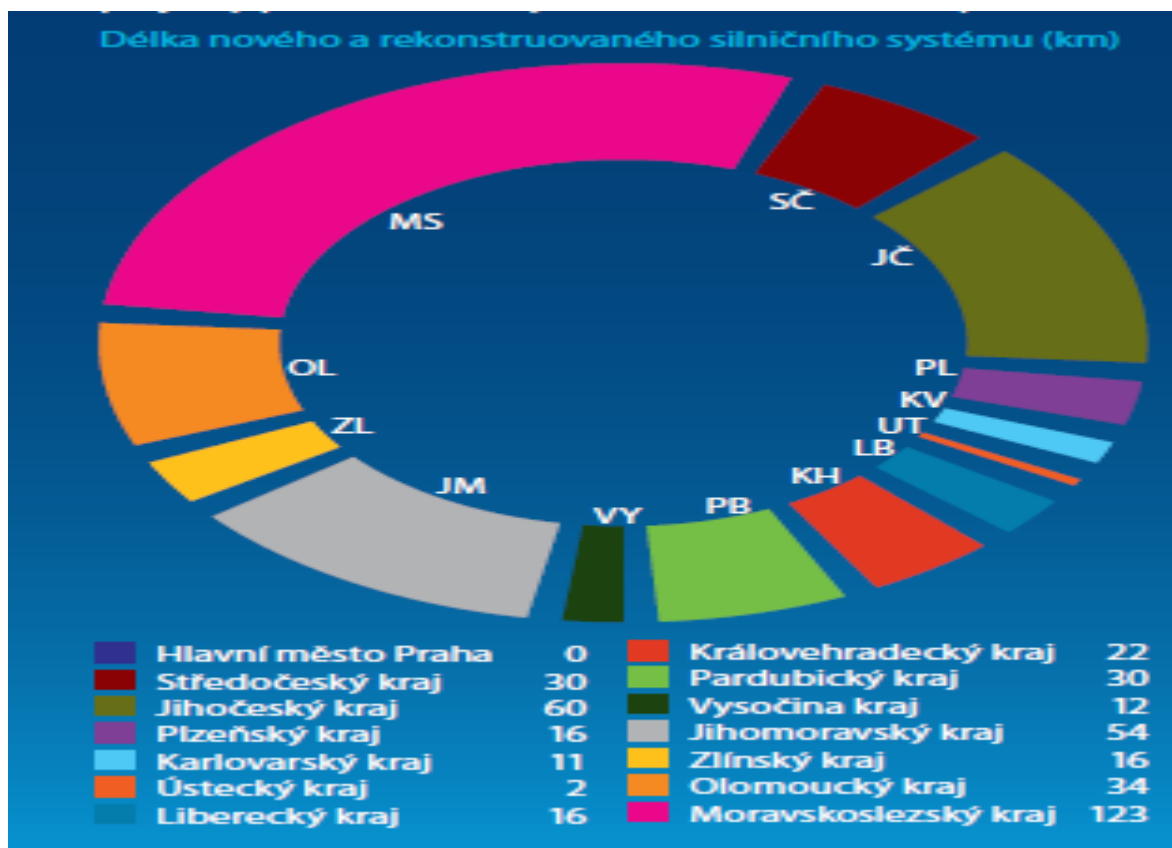
Výsledky čerpání najdeme zaznamenané od prospektů po odbornou literaturu, pro určitou analýzu financování vybraných problémů byly použity dokumenty, které vydalo MMR. Jedním takový dokumentem je i „*Strukturální fondy v ČR 2004-2005, výsledky a vliv na současné programovací období 2007-2013*“.

Vyčerpané prostředky na Společný regionální operační program, byly největší v kontextu všech operačních programů. S 28% byl tento program nejobsáhlejší v rámci celkové alokace prostředků.

V oblasti dopravní infrastruktury se nově postavilo či opravilo 426 km silnic. Většinou se jednalo o silnice II. a III. třídy. Mezi největší projekty patřila Výstavba úseku silnice I/34 Nová Ves – Božejov na Vysočině, díky kterému se zrychlil průjezd a zvýšila plynulost a bezpečnost dopravy na mezinárodním tahu E551 mezi Pelhřimovem a Jindřichovým Hradcem. Mezi nejvýznamnější projekty rekonstrukce silnic II. a III. třídy patřil projekt Správy silnic Moravskoslezského kraje, který komplexně řešil modernizaci 17 úseků silnic II. a III. třídy, v celkové délce 51 km.

⁷⁸ Zdroj: *Společný regionální operační program*. Tabulka vytvořená za pomoci dat Ministerstva dopravy ČR v roce 2002. Str. 21.

Využívání tohoto programů na dopravní infrastrukturu bylo v jednotlivých regionech různé. Na celkové délce nových a zrekonstruovaných silnic se významně podílel Moravskoslezský kraj (29 % celkové délky). Investice do silniční infrastruktury byly výrazné také v kraji Jihočeském a Jihomoravském naopak nejmenší podíl má Ústecký kraj. V následujícím obrázku jsou tyto podíly znázorněny.



Obrázek 1: Délka nové či zrekonstruované DI v letech 2004-2006.⁷⁹

Druhým neméně důležitým dokumentem je *Závěrečná zpráva SROP za období 2004 -2010*. Z tohoto dokumentu jsou následující data.

V rámci priority *Regionální rozvoj infrastruktury* bylo vypsáno 14 výzev z toho 7 individuálních projektů a 7 pro akce v rámci grantových schémat⁸⁰. Během těchto výzev bylo předloženo 679 individuálních projektů a grantových

⁷⁹ MMR. *Strukturální fondy v ČR 2004-2005, výsledky a vliv na současné programovací období 2007-2013*. Str. 12.

⁸⁰ Grantové schéma je formou "skupinového projektu", který v sobě zahrnuje množství akcí. Samotné grantové schéma je projekt, který předkládá konečný příjemce, kterým je ve SROP kraj (vyjma 4.2.1. *Podpora národní infrastruktury ČR*, kde je konečným příjemcem MMR). Konečnými uživateli jsou podnikatelé, ale i veřejné orgány a neziskové organizace. Zdroj:DotaceEU.cz. Dostupné z: [https://www.dotaceeu.cz/cs/archiv/Programove-obdobi-2004-2006/Operacni-programy/SPOLECNY-REGIONALNI-OPERACNI-PROGRAM-\(SROP\)/Grantova-schemata](https://www.dotaceeu.cz/cs/archiv/Programove-obdobi-2004-2006/Operacni-programy/SPOLECNY-REGIONALNI-OPERACNI-PROGRAM-(SROP)/Grantova-schemata). Datum náhledu 19. 2. 2019.

schémat, které převyšovaly 490 mil. EUR. Schváleno bylo 355 individuálních projektů v celkovém objemu finančních prostředků 328,2 mil EUR. K rozpočtu činil objem schválených projektů k 30. 6. 2010 125%. Celkový objem realizovaných výdajů na prioritu č. 2 činil 302,5 mil. EUR.

Pro opatření 2.1 Rozvoj dopravy v regionech bylo vyhlášeno celkově 7 výzev. V rámci těchto výzev bylo předloženo celkově 321 projektových žádostí v celkové výši finančních prostředků 350,3 mil. EUR. K financování bylo nakonec schváleno 180 projektů za 263,6 mil. EUR. Podíl schválených projektů na celkovém rozpočtu opatření činil 130 %. Do poloviny roku 2009 bylo proplaceno všech 180 projektů. Celkový objem uskutečněných výdajů nakonec činil 239,3 mil. EUR.

Při tvorbě strategického plánu se vytyčila cílová hodnota 100 km pro vybudování či zrekonstruování dopravních komunikací. Skutečná délka 406 km ji však čtyřnásobně převýšila. Tato délka byla vystavěna v rámci 155 schválených projektů.

4.3.4 Shrnutí programového období 2004 – 2006

Česká republika vstoupila již do rozeběhnutého programového období. V době vstupu do EU, bylo programové období již v polovině. Nicméně během zbytku období (i s přihlédnutím pravidla $n+2$, případně $n+5$ poskytnuté v době krize) bylo předloženo 26 490 projektových žádostí za více než 168 mld. Kč. Z těchto projektů bylo nakonec na konec realizováno 13 290 projektů. Například se založilo přes 1500 podniků, vytvořilo se přes 5 500 lůžek v ubytovacích zařízeních a postavilo či zrekonstruovalo 426⁸¹ km silnic.

Z pozitivního hlediska můžeme říci, že krajům byla dána nová možnost zabezpečit financování silnic II. a III. tříd ve chvíli, kdy na ně stát toto vlastnické právo přenesl, ale nezabezpečil jim systém financování. Z negativního hlediska je potřeba konstatovat, že JSDH zde neměli možnost čerpat finanční prostředky na financování svých potřeb pro zajištění akceschopnosti, a tak analýza jejich čerpání proběhne až v dalším programovém období.

⁸¹ Strukturální fondy v ČR 2004-2005, výsledky a vliv na současné programovací období 2007-2013 uvádějí 426 km ale Závěrečná zpráva SROP za období 2004 -2010 uvádí 406 km, nicméně i na stránkách dotaceEU.cz je zmiňovaná hodnota 426. Autor předpokládá, že platná je hodnota 426 km, a v Závěrečné zprávě je pouze překlep.

4.4 Programové období 2007 – 2013

V prvním plnohodnotném programovém období, ve kterém Česká republika čerpala finanční prostředky, bylo na politiku soudržnosti EU vyčleněno z rozpočtu EU přes 347 mld. EUR. Z celého tohoto objemu připadla na Českou republiku možnost čerpat finanční prostředky přesahující částku 26 mld. EUR. Prostředky čerpající členské státy byly v tomto období vázány na naplnění cílů EU vyplývajících ze strategie EU na pomoc růstu a zaměstnanosti tzv. Lisabonská strategie. Na úrovni členského státu byly pak oblasti čerpání finančních prostředků stanoveny strategickým dokumentem *Národní strategický referenční rámec*.

Aby bylo umožněno čerpání finančních prostředků z EU, bylo potřeba stanovit způsob a postup, jak finanční prostředky určené pro Regiony soudržnosti z fondů EU čerpat. EU stála za existencí řídicích orgánů na úrovni NUTS II. Právě na tuto úroveň byla směřována podpora z EU. V České republice však na této úrovni neexistovaly žádné instituce, které by měly právní osobnost, která byla zapotřebí pro získávání podpory z fondů EU. První možnost, jak tuto problematiku vyřešit, bylo řešení přenechat Řídícímu orgánu, čili Ministerstvu pro místní rozvoj, které bylo koordinátorem pro čerpání ze strukturálních fondů, pravomoci na centrální úrovni, nebo zvolit druhou náročnější variantu, ke které bylo nakonec přistoupeno. Řešením bylo, že kraje měly nepřímo hlavní slovo při formulování nástrojů, cílů operačních programů a při realizaci. Touto cestou se nakonec vytvořily právní subjekty na úrovni NUTS II. Toto řešení bylo potřeba vyřešit v krátké době, a tak se využil již platný zákon o podpoře regionálního rozvoje, který ustanovoval zřízení a fungování *Regionálních rad regionů soudržnosti*. V té době však ještě bez právní osobnosti. Regionální rady regionů soudržnosti získaly právní osobnost novelizací zákona č. 248/2000 Sb., k 1. červenci 2006 za účelem realizace regionálních operačních programů. Novelizací zákona, se podařilo navázat na činnost Regionálních rad, dát jim právní osobnost a definovat nový systém jejich fungování. V zákoně byly stanoveny podmínky poskytování prostředků regionálnímu rozvoji s cílem vyváženého rozvoje státu nebo územního celku, podmínky pro působnost správních úřadů, krajů a obcí a podmínky pro koordinaci a realizaci kohezní politiky. Statutárním orgánem, který Regionální radu regionů soudržnosti zastupoval navenek (podepisoval smlouvy o

poskytnutí dotací, komunikace s centrálními orgány, s orgány EU) byl předseda Regionální rady. V programovém období byly Regiony soudržnosti způsobilé čerpat zdroje z fondů EU, a to každý samostatně. Zákon jim ustanovil povinnost administrovat finanční prostředky strukturálních fondů EU prostřednictvím regionálních operačních programů.⁸²

V programovém období 2007 – 2013 mohla Česká republika čerpat finanční zdroje z Evropského fondu regionálního rozvoje (všechny cíle), Evropského sociálního fondu (cíl 1 a 2) a Fondu soudržnosti (cíl 1).

Pro nové programové období Evropská unie představila tři cíle, kdy dva navazovaly na ty předchozí, a jeden zcela nový, který rozvíjel mezinárodní spolupráci.

Cíl 1: Konvergence – směřoval podporu na hospodářský a sociální rozvoj regionů soudržnosti s HDP na obyvatele nižší než 75% průměru HDP EU. V České republice pod tento cíl spadaly všechny regiony s výjimkou hlavního města Prahy.

Cíl 2: Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost – byly podporovány regiony, které přesahovaly ukazatele pro zařazení pod cíl 1. V České republice to bylo jen hlavní město Praha.

Cíl 3: Evropská územní spolupráce – třetí cíl podporoval přeshraniční spolupráci regionů nacházející se jednak podél vnitřních hranic ale i některých vnějších hranic členských států. V rámci tohoto cíle byla posilována meziregionální i nadnárodní spolupráce regionů. V České republice pod tento cíl spadaly všechny regiony soudržnosti.⁸³

V následující tabulce je zobrazeno rozdělení alokace celkového objemu finančních prostředků vyčleněných na období 2007 – 2013 (347 mld. EUR) na jednotlivé cíle vytyčené EU. Z tabulky vyplývá, že nejhodnotnější cíl, a nejvíce sledované priority jsou stanoveny cílem 1 – Konvergence a naopak ve srovnání s cílem 1 je na Evropskou územní spolupráci vyčleněno jen minimum prostředků.

⁸² CVIK, Eva Daniela. *Právní aspekty financování regionů soudržnosti*. Ostrava: Key Publishing, 2016. Monografie (Key Publishing). ISBN 978-80-7418-262-4. Str. 40 – 46.

⁸³ DotaceEU.cz web. Dostupné z: <https://www.dotaceeu.cz/cs/Evropske-fondy-v-CR/Programove-obdobi-2007-2013>. Datum náhledu: 20. 2. 2019.

Cíl	Fondy pro EU27	%	Fondy pro ČR	%
Konvergence	283 mld. €	81,54%	25,88 mld. €	96,68
Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost	54,96 mld. €	15,95%	419,09 mil. €	1,56%
Evropská územní spolupráce	8,72 mld. €	2, 52 %	389,05 mil. €	1,46%
Celkem	347 mld. €	100%	26,69 mld. €	100%

Tabulka č. 3: Alokace finančních prostředků na jednotlivé cíle.⁸⁴

Evropská unie schválila pro realizaci politiky soudržnosti *Strategické obecné zásady Společenství*, ve kterých EU definovala úkoly politiky hospodářské a sociální soudržnosti pro programové období 2007 – 2013. Prioritami tohoto strategického dokumentu bylo zlepšení atraktivnosti členských států, podpora inovací, vytvoření nových pracovních míst aj. Návazně na tento dokument jednotlivé členské státy vytvořily svůj *Národní rozvojový plán*, který obsahoval hlavní rozvojové problémy regionů daného státu. Ne vždy se však priority rozvoje definované státem shodovaly s prioritami politiky soudržnosti EU. Pro vyřešení této kolize bylo potřeba najít společný soulad Strategických obecných zásad Společenství a Národních rozvojových plánů. Takovým to dokumentem, který představuje soulad mezi národními rozvojovými prioritami a unijními rozvojovými prioritami se stal dokument *Národní strategický referenční rámec*.⁸⁵

Český Národní strategický referenční rámec popisuje priority, strategické cíle, systém financování z fondů EU, a definuje jednotlivé operační programy pro realizaci politiky hospodářské a sociální soudržnosti. Strategické cíle podle tohoto dokumentu jsou dále vypsány.

1. Strategický cíl: Konkurence schopná česká ekonomika – cíl byl zaměřen na posilování konkurenceschopnosti podnikatelského sektoru zvyšováním jeho produktivity;

⁸⁴ Ibidem.

⁸⁵ DotaceEU.cz web. Dostupné z: <https://www.dotaceeu.cz/cs/Evropske-fondy-v-CR/Programove-obdobi-2007-2013/Narodni-strategicky-referencni-ramec>. Datum náhledu: 20. 2. 2019.

2. Strategický cíl: Otevřená, flexibilní a soudržná společnost – snaha o vytvoření moderní občanské společnosti otevření vnějším příležitostem;

3. Strategický cíl: Atraktivní prostředí – zajištění základny pro hospodářský a sociální rozvoj investicemi do životního prostředí;

4. Strategický cíl: Vyvážený rozvoj území – zmírňování rozdílů mezi regiony i uvnitř regionů.⁸⁶

Co se týče operačních programů, tak Česká republika pro toto období přijala zcela odlišný model. Bylo ustanoveno 26 operačních programů, které byly rozděleny mezi tři Unijní cíle.

Pro cíl Konvergence jak již bylo zmíněno, bylo vyčleněno pro ČR 25,88 mld. EUR. V ČR byl realizován osmi tematickými operačními programy a sedmi regionálními operačními programy pro regiony soudržnosti NUTS II pro ně přidělenou částkou 4,66 mld. EUR. ROP budou blíže představeny.

- OP Doprava
- OP Životní prostředí
- OP Podnikání a inovace
- OP Výzkum a vývoj pro inovace
- OP Lidské zdroje a zaměstnanost
- OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost
- Integrovaný operační program
- OP Technická pomoc

Cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost, stanovil dva operační programy, ze kterých čerpalo jen hlavní město Praha.

- OP Praha Konkurenceschopnost
- OP Praha Adaptabilita

Operačních programů pro cíl Evropské územní spolupráce bylo 9. Nicméně k celkovému nízkému objemu alokovaných prostředků, výčet obsahuje jen některé.

⁸⁶ ZAHRADNÍK, Petr. *Kohezní politika Evropské unie*. V Praze: C.H. Beck, 2017. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7400-527-5. Str. 176.

- OP Přeshraniční spolupráce ČR - Polsko
- OP Přeshraniční spolupráce ČR - Sasko
- OP Přeshraniční spolupráce ČR – Slovensko

Vzhledem k rozdílnému počtu operačních programů oproti minulému programovému období, bude další pozornost věnována především regionálním operačním programům (ROP) v rámci cíle Konvergence, a jiné operační programy budou představeny, jen pokud se z nich daly čerpat finanční prostředky na vybrané problémy.

4.4.1 ROP

Národní strategický referenční rámec se k dopravní infrastruktuře II. a III. třídy vyjádřil tak, že „*Velmi výrazný přínos ke splnění cíle je očekáván od ROP, které se zaměřují především na rozvoj relevantní dopravní infrastruktury (tj. modernizaci a výstavbu silnic II. a III. třídy, především těch, které představují napojení na TEN-T) a na vytváření či posilování integrovaných metropolitních či regionálních systémů veřejné dopravy.*“ Z tohoto znění textu je patrný záměr zákonodárce přenechat odpovědnost za financování dopravní infrastruktury na krajích a na jejich zainteresovanosti v rámci čerpání prostředků.

Regiony soudržnosti měly cíle podpory rozvoje regionu zpracované do prioritních os, které se dále členily na jednotlivá opatření. Alokace prostředků v rámci jednoho ROP na dopravu, je procentové vyjádření podílu finančních prostředků na celou prioritní osu.

V rámci každého ROP je dále provedena vlastní analýza čerpání prostředků na dané opatření v jednotlivém kraji. Ze systematických důvodů je analýza provedena zde, v této subkapitole, aby objem finančních prostředků poskytnutých na jednotlivá opatření, navazovala přímo na rozdělení prostředků na prioritní osy zaměřující se na dopravu. V následující subkapitole bude tak provedena jen analýza financování JSDH. Konkrétní analýza je provedena na základě dat získaných z dokumentu sumarizující celkový přehled projektů, které byly financované během tohoto období, získaného prostřednictvím portálu DotaceEU.cz.

ROP Severozápad – disponoval s alokovanými prostředky ve výši 762,77 mil. EUR. Opatření Rozvoj dopravní infrastruktury regionálního a nadregionálního významu bylo zařazeno do třetí prioritní osy „*Dostupnost a dopravní obslužnost*“ s alokací 34,8%;

Karlovarský kraj uskutečnil jediný projekt, a to modernizaci letiště Karlovy Vary, ze zdrojů EU bylo poskytnuto 80 017 955 Kč. Krajská správa a údržba silnic Karlovarského kraje uskutečnila celkem 8 projektů, údržby, rozvoje a modernizace silnic II. a III. třídy. A celkem bylo proplaceno z EU 1 541 833 696 Kč.

Ústeckému kraji bylo poskytnuto z EU na 13 projektů dopravní infrastruktury 1 833 857 929 Kč. Správa a údržba silnic Ústeckého kraje dostala na jeden projekt Rekonstrukce silnice II/263 dotaci z EU ve výši 322 705 746 Kč.

Celkově bylo v rámci ROP Severozápad poskytnuto na rozvoj údržbu a modernizaci silnic II. a III. tříd ze zdrojů EU 3 698 397 371 Kč.

ROP Moravskoslezsko – disponoval s alokovanými prostředky ve výši 734,27 mil. EUR. Rozvoj regionální silniční dopravní infrastruktury bylo opatření zařazené pod první prioritní osu „*Regionální infrastruktura a dostupnost*“ s alokací 41,1 %;

Moravskoslezský kraj v rámci rozvoje dopravní infrastruktury II. a III. třídy uskutečnil celkově 31 projektů, na které bylo ze zdrojů EU proplaceno celkem 3 515 510 995 Kč.

ROP Jihovýchod – disponoval s alokovanými prostředky ve výši 720,36 mil. EUR. Rozvoj dopravní infrastruktury v regionu bylo opatření patřící do první prioritní osy „*Dostupnost dopravy*“ s alokací 49%;

Jihomoravský kraj uskutečnil celkově jeden projekt týkající se dopravní infrastruktury letiště, z prostředků EU bylo poskytnuto 22 355 000 Kč. Správě a údržbě silnic Jihomoravského kraje bylo na 111 projektů rozvoje dopravní infrastruktury II. a III. třídy poskytnuto z EU celkově 3 733 692 696 Kč.

Kraj Vysočina realizoval celkově 51 projektů, a ze zdrojů EU byla poskytnuta částka 3 600 385 097 Kč.

Celkově ROP Jihovýchod dosáhl ze zdrojů EU na rozvoj dopravní infrastruktury II. a III. třídy na 7 334 077 793 Kč.

ROP Střední Morava – disponoval s alokovanými prostředky ve výši 672, 24 mil. EUR. Opatření regionální dopravní infrastruktura zde bylo zařazeno do první prioritní osy „Doprava“ s alokací 37,3%;

Ředitelství silnic Zlínského kraje ze zdrojů EU ve výši 2 406 427 884 Kč, realizovalo celkem 69 projektů rozvoje dopravní infrastruktury.

Olomouckému kraji v rámci realizace 41 projektů bylo z EU poskytnuto celkově 1 451 466 210 Kč. Správa silnic Olomouckého kraje realizovala v období 44 projektů, na tyto projekty byla ze zdrojů EU poskytnuta částka 886 643 001 Kč.

Celkově ROP Střední Morava využila na rozvoj dopravní infrastruktury v regionu ze zdrojů EU částku 4 744 537 097 Kč.

ROP Severovýchod – disponoval s alokací 671,29 mil. EUR. I zde opatření Rozvoj regionální silniční dopravní infrastruktury bylo zařazeno pod první prioritní osu „Rozvoj dopravní infrastruktury“ s alokací 36%;

Pro rozvoj regionální silniční dopravní infrastruktury Liberecký kraj realizoval 55 projektů. Ze zdrojů EU na tyto projekty byla poskytnuta částka ve výši 1 386 551 275 Kč.

Královehradeckému kraji bylo poskytnuto ze zdrojů EU na 63 projektů týkající se rozvoje regionální silniční dopravní infrastruktury celkově 1 914 204 889 Kč.

Pardubický kraj pro rozvoj dopravní infrastruktury II. a III. třídy uskutečnil celkem 32 projektů. Na tyto projekty byla ze zdrojů EU poskytnuta celkově 1 864 136 229 Kč.

ROP Severovýchod disponoval ze zdrojů EU s částkou na rozvoj dopravní infrastruktury II. a III. třídy 5 164 892 394 Kč.

ROP Jihozápad – disponoval s alokací 633,65 mil. EUR. Opatření Modernizace regionální silniční sítě bylo zařazeno pod první prioritní osu „*Dostupnost center*“ s alokací 45,1%;

Správa a údržba silnic Plzeňského kraje, v rámci modernizace regionální silniční sítě, realizovala 65 projektů. Na tyto projekty, byla ze zdrojů EU poskytnuta částka ve výši 2 724 966 312 Kč.

Jihočeský kraj modernizoval regionální dopravní silniční infrastrukturu skrze 34 projektů. Tyto projekty si ze zdrojů EU vyžádali objem finančních prostředků ve výši 2 945 052 255 Kč. Správě a údržbě silnic Jihočeského kraje bylo poskytnuto 241 893 075 Kč ze zdrojů EU na realizaci 10 projektů rozvoje silniční dopravní infrastruktury.

ROP Jihozápad získal ze zdrojů EU na modernizaci dopravní infrastruktury II. a III. třídy celkem 5 911 911 642 Kč.

ROP Střední Čechy – disponoval s alokací 571,72 mil. EUR. Opatření Regionální dopravní infrastruktura patřilo pod první prioritní osu „*Doprava*“ s alokací 39,2%.⁸⁷

Středočeský kraj modernizoval či provedl údržbu regionální dopravní infrastruktury skrze 112 projektů. Na tyto projekty bylo ze zdrojů EU vyčleněno 3 408 266 686 Kč.

Co se týče financování JSDH, čerpání zdrojů na uspokojování jejich potřeb a podpory akceschopnosti obcím jako žadatelům v rámci operačních programů cíle Konvergence nebylo umožněno. Naštěstí pro ně, to nebyly jediné OP, a tak se naskytla možnost čerpat finanční prostředky na projekty přeshraniční spolupráce v rámci cíle Evropská územní spolupráce.

OP Česko – Sasko měla v tomto období jednu z oblastí podpory definovanou jako „*Kooperace v oblasti bezpečnosti, záchranných služeb, ochrany před katastrofami a požární ochrany.*“ Toto je jediné opatření v rámci všech OP, které výslovně ustanovuje požární ochranu. Ostatní OP programy týkající se přeshraniční spolupráce (vyjma ČR – Slovensko) měli prioritní osu zaměřenou na

⁸⁷ ZAHRADNÍK, Petr. *Kohezní politika Evropské unie*. V Praze: C.H. Beck, 2017. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7400-527-5. Subkapitola 4.1.2.2.

životní prostředí, a v ní opatření „*prevence rizik*“ či „*ochrana přírody*“, ze kterých mohli oprávnění žadatelé čerpat prostředky na požární ochranu, jak bude na příkladech ukázáno v následující subkapitole.

4.4.2 Výsledky čerpání v období 2007 – 2013

České republice se podařilo vyčerpat 96,4 % prostředků vyčleněných pro naše operační programy. Konkrétně bylo použito 24,8 mld. EUR z přidělených prostředků. Finanční prostředky vynaložené na dopravní infrastrukturu II. a III. třídy byly vyčísleny v předchozí subkapitole, zároveň bylo zmíněno, že čerpání finančních prostředků na akceschopnost JSDH bylo v tomto období obcím umožněno jen v rámci přeshraniční spolupráce.

Česko – Saský operační program územní spolupráce nabídl opatření pro čerpání prostředků na Kooperaci v oblasti bezpečnosti, záchranných služeb, ochranu před katastrofami a požární ochranu. V rámci tohoto opatření bylo realizováno 14 projektů v celkové alokaci 9 763 132 EUR. Příkladem realizovaných projektů lze uvést *Optimalizace přeshraniční spolupráce hasičů v městě Hrádku nad Nisou a Žitavě* za 606 847 EUR, nebo *Společná požární ochrana územních oblastí Kalek a Rübenau* za 281 156 EUR.

OP Česko - Bavorsko skrze prioritní osu Rozvoj území a životního prostředí, uskutečnil 16 projektů, zaměřující se na požární ochranu. Alokace finančních prostředků na tyto projekty činily 971 000 EUR. Příkladem lze uvést *Pořízení HLF 20/16 jako náhrady pro Sbor dobrovolných hasičů Waidhaus* za 64 000 EUR a *Vzájemná požární výpomoc Mauth - Borová Lada* za 66 000 EUR.

I v rámci přeshraniční spolupráce **Česko – Polsko** lze nalézt projekty podporující činnost požární ochrany. Tento program má oproti ostatním OP v rámci Evropské územní spolupráce navíc specifikaci, že kompletní přehled realizovaných projektů je přenesen do dokumentu MMR sumarizující přehled projektů. Projekty ostatních OP přeshraniční spolupráce, zde nalézt nelze. Bohužel zde ale nenajdeme veškeré finanční zdroje poskytnuté z EU. Pro prevenci rizik požární ochranou bylo uskutečněno 16 projektů. Celkem bylo na tyto projekty z veřejných prostředků (zdroje EU + SR) uvolněno 126 149 938 Kč. Společným přeshraničním projektem lze uvést *Příhraniční protipožární integrovaný záchranný systém* v celkové výši 10 763 312 Kč, z toho byla dotace

z EU 9 148 796 Kč a Rozvoj spolupráce hasičských sborů na česko-polském příhraničním území v celkové výši 7 654 227 Kč, s dotací z EU 6 506 092 Kč.

Názorným příkladem jak kraj přispívá obcím na financování potřeb jejich JSDH, když obcím nebylo umožněno v ROP být žadateli, lze spatřovat v opatření ROP Moravskoslezsko č. 1.4 Infrastruktura IZS a krizové řízení. Skrze toto opatření byla zajištěna výstavba společného výjezdového centra pro JSDH Města Albrechtice a ZZS MSK za 23 146 587 Kč (ze zdrojů EU) a nákup 50 kusů dopravních automobilů pro JSDH vybraných obcí Moravskoslezského kraje. Na automobily byla ze zdrojů EU využita částka 192 153 203 Kč. Nicméně pořád vůle financovat JSDH záležela na rozhodnutí ze strany kraje.

4.4.3 Shrnutí programového období 2007 – 2013

Dopravní infrastruktura II. a III. třídy zaznamenala čerpání finančních prostředků skrze 739 projektů v rámci Regionálních operačních programů. Během období se krajům a příslušným příspěvkovým organizacím zajišťující správu a údržbu cest, podařilo na modernizaci, rozvoj a údržbu regionální silniční infrastruktury vyčerpat ze zdrojů EU celkem 33 777 593 981 Kč. Veřejné prostředky celkem, dosahovaly částky 39 273 153 604 Kč. Při tvorbě strategických dokumentů byla stanovena cílová hodnota délky nových a rekonstruovaných silnic II. a III. třídy na 1 746 km. Této hodnoty bylo dosaženo, a s celkovým počtem 2 749 km, dosažená hodnota daleko převyšovala očekávání od MMR. Cílová hodnota nových silnic byla stanovena na 55 km, této hodnoty se výslednými 56 km podařilo dosáhnout.

Projekty přeshraniční spolupráce byly určeny vyjma regionu Střední Čechy a Praha, všem regionům. Toto bylo způsobeno především malou rozlohou České republiky. Jistě se najdou okruhy záležitostí, na kterých by se mohli podílet i obce územně sídlící na vnějším okraji regionu. Bohužel pro komplexní financování JSDH zde takový rozsah spolupráce možný není. Možnosti financování JSDH v rámci přeshraniční spolupráce tak zůstali v měřítku regionu jen pohraničním obcím. Na druhou stranu je potřeba podotknout, že je to lepší, než kdyby tu žádná možnost financování z EU nebyla. Touto možností mohli alespoň obce, které našli přeshraniční partnery financovat svoji akceschopnost ze zdrojů EU, a ušetřily finanční prostředky ze státního rozpočtu, které mohly být

poskytnuty jednotkám, které nemohly v rámci těchto operačních programů prostředky čerpat.

4.5 Programové období 2014 – 2020

V současném programovém období je pro Českou republiku v rámci cíle jedna vyčleněno téměř 24 mld. EUR z Evropských strukturálních a investičních fondů z celkové vyčleněné částky přes 325,1 mld. EUR na kohezní politiku EU v současném období. Další finanční prostředky může Česká republika čerpat z operačních programů naplňující cíl dva Evropská územní spolupráce.

Pro potřebu kohezní politiky, fondy ze kterých lze čerpat prostředky, se pro toto programové období souhrnně nazývají *Evropské strukturální a investiční fondy*.⁸⁸ Tyto fondy a jejich účel byl představen na začátku této kapitoly. Jen pro připomenutí s příslušnou alokací, mezi tyto fondy patří Evropský fond pro regionální rozvoj (11,94 mld. EUR), Evropský sociální fond (3,43 mld. EUR), Kohézní fond (6,26 mld. EUR), Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (2,31 mld. EUR) a Evropský námořní a rybářský fond (0,03 mld. EUR). Fondy upravuje nařízení EU Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 1303/2003 ze 17. prosince 2013.

V novém programovém období Regionální rady regionů soudržnosti již nemají postavení Řídícího orgánu, a není jim tak přidělena podpora ze strukturálních fondů. Ztrátou funkce Řídícího orgánu Regionální rady, nebudou hrát roli pro podávání žádostí za účelem získávání prostředků v rámci regionální politiky EU. Tato činnost je nově svěřena Centrum pro regionální rozvoj, která jsou podřízena MMR. Každý kraj je zastoupen jedním takovým centrem.⁸⁹

Kohézní politika EU pro období 2014 – 2020 zredukovala naplňovací cíle ze tří na dva. V současnosti pracuje s cíli:

- 1. Investice pro růst a zaměstnanost,**
- 2. Evropská územní spolupráce.**

⁸⁸ ZAHRADNÍK, Petr. *Kohezní politika Evropské unie*. V Praze: C.H. Beck, 2017. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7400-527-5. Subkapitola 4.1.2.2. Str. 117.

⁸⁹ CVIK, Eva Daniela. *Právní aspekty financování regionů soudržnosti*. Ostrava: Key Publishing, 2016. Monografie (Key Publishing). ISBN 978-80-7418-262-4. Subkapitola 3.2.

Evropské cíle kohézní politiky nejsou to jediné, co doznalo značných změn. Daleko zásadní institucionální změny byly dosaženy v návrhu nových operačních programů období 2014 – 2020. Významným způsobem se proměnil počet, implementační struktura a kompetence operačních programů zaměřených na regionální rozvoj. Původních sedm Regionálních operačních programů, které řídily Regionální rady v daných NUTS II, nahradil jediný Integrovaný regionální OP, u kterého kompetence k výkonu přecházejí z kraje na centrální úroveň MMR. Operační programy v rámci cíle Evropské územní spolupráce v zásadě drží status-quo s předchozím obdobím. Podoba OP (dále jen pár příkladů OP) se opírá o vládou přijaté národní rozvojové priority:

- Zvýšení konkurenceschopnosti ekonomiky,
- Rozvoj páteřní infrastruktury,
- Zvyšování kvality a efektivity veřejné správy,
- Podpora začleňování, boje s chudobou a systém péče o zdraví,
- Integrovaný rozvoj území.⁹⁰

1. OP Doprava
2. OP Životní prostředí
3. Integrovaný regionální OP (bude podroben větší pozornosti níže)
4. OP Praha
5. Program rozvoje venkova

Na kohézní politiku v období 2014 – 2020 bylo vyčleněno jak již bylo zmíněno 325,1 mld. EUR. Z tohoto objemu je 313,2 mld. EUR (96,3%) přerozdělováno na naplňování prvního cíle EU. Na cíl Evropské územní spolupráce bylo vyčleněno 8,9 mld. EUR (2,75%). A rovné 3 mld. EUR (necelé procento) představují výdaje ve prospěch Iniciativy na podporu zaměstnanosti mladých lidí.⁹¹

4.5.1 Integrovaný regionální OP

Operační program, jenž pokrývá financování vybraných problémů. Koncentruje v sobě regionální dimenzi, která byla v předchozím období

⁹⁰ ZAHRADNÍK, Petr. *Kohézní politika Evropské unie*. V Praze: C.H. Beck, 2017. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7400-527-5. Subkapitola 4.1.2.2. Subkapitola 4.3.

⁹¹ Ibidem. Str. 121.

zajišťována sedmi ROP. Kromě obsahové změny, byla provedena i změna řídicí. Z dřívějšího decentralizovaného modelu, byl systém přestaven na podstatně centralistický. Objem prostředků činí přes 4,64 mld. EUR. To z něj dělá druhý (po OP Doprava) nejobtavnější OP. IROP je sestaven z pěti prioritních os (pro práci je nejdůležitější první prioritní osa, se kterou se bude dále pracovat).

- PO 1: Konkurenceschopné, dostupné a bezpečné regiony,
- PO 2: Zkvalitnění veřejných služeb a podmínek života pro obyvatele regionů
- PO 3: Dobrá správa území a zefektivnění veřejných institucí,
- PO 4: Komunitně vedený místní rozvoj,
- PO 5: Technická pomoc.

První prioritní osa Konkurenceschopné, dostupné a bezpečné regiony, má k dispozici alokaci ve výši 1,57 mld. EUR. Je zaměřena:

1. Zvýšení regionální mobility prostřednictvím modernizace a rozvoje sítě regionální silniční infrastruktury navazující na síť TEN-T.
2. Zvýšení podílu udržitelných forem dopravy.
3. Zvýšení připravenosti k řešení a řízení rizik a katastrof.

Specifický cíl 1.1, je zaměřen na modernizaci a rozvoj silniční infrastruktury, vybrané silnice II. a III. třídy, jež plní funkci vyšší třídy, obchvaty. Kritériem výběru je odlehlost a dopravní znevýhodnění sídel a propojenost se sítí TEN-T či regionálním uzlem. Příjemcem prostředků jsou kraje a organizace zřízené či založené kraji.

Specifický cíl 1.3, se týká aktivit spojených s ochranou života, zdraví a majetku, s ohledem na klimatická rizika. Zde je zejména podporována činnost Integrovaného záchranného systému, v podobě stavebních úprav stanic IZS, výstavba nových stanic, posílení vybavenosti IZS. V tomto případě jsou příjemci instituce Ministerstva vnitra, Hasičského záchranného sboru, obcí, krajů či organizačních složek státu, Policejního prezidia a krajských ředitelství Policie ČR.⁹²

⁹² Ibidem. Subkapitola 4.3.1.2 IROP.

4.5.2 JSDH v programovém období

Dvě programová období neměli obce zřizující JSDH možnost čerpat finanční prostředky na své potřeby ze standardních operačních programů poskytující prostředky na rozvoj regionů a vnitrostátních potřeb. Jediný zdroj prostředků představovaly operační programy zaměřující se na přeshraniční spolupráci. Tato situace se naštěstí s aktuálním obdobím změnila.

Ministr vnitra schválil dne 29. 4. 2015 dokument *„Zajištění odolnosti a vybavenosti základních složek integrovaného záchranného systému – Policie ČR a Hasičského záchranného sboru ČR (včetně JSDH) v území, s důrazem na přizpůsobení se změnám klimatu a novým rizikům v období 2014 – 2020,“* tento dokument byl nezbytností pro možnost čerpání finančních prostředků. Dokument stanovuje závazný rámec pro čerpání finančních prostředků z Evropských strukturálních a investičních fondů pro potřeby základních složek IZS v rámci specifického cíle 1.3 „Zvýšení připravenosti k řešení a řízení rizik a katastrof“ v IROPu. Aby mohli JSDH se žádostí uspět, musí spadat do území, kterému hrozí například záplavy, sucha, větrné smrště nebo technické a technologické havárie. Pro specifický cíl 1.3 je vyhrazena celková alokace cca 4,1 mld. Kč.

Unijní dotace je určena zřizovatelům jednotek kategorie JPO II a JPO III. Jedná se o ty jednotky, které mohou zasahovat i mimo území svého zřizovatele a jsou zařazeny do systému tzv. plošného pokrytí.

Vyjádření ministra vnitra Milana Chovance *„Dobrovolní hasiči by měli mít kvalitní techniku, která by dokázala přírodním živlům a dalším haváriím čelit. Oceňuji, že program nabízí i peníze na vylepšení zbrojnic. Sbory dobrovolných hasičů jsou pro celý záchranný systém zásadní. Příslušníci jsou velmi šikovní a pracují s maximálním nasazením stejně jako jejich kolegové profesionálové.“*⁹³

Objem prostředků vyčleněný na specifický cíl 1.3 byl rozdělen na tři oblasti podpory (viz obrázek 2). Při schvalování dokumentu byl objem potřebný pro realizaci potřeb HZS ČR a JSDH v období do roku 2023 odhadnut na 6-8,5 mld. Kč.

⁹³ Ministerstvo vnitra ČR, zpravodajství, web. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/dobrovolni-hasici-budou-mit-moznost-dosahnout-na-penize-z-evropske-unie.aspx> a z <https://www.mvcr.cz/clanek/zajisteni-odolnosti-a-vybavenosti-zakladnich-slozek-izs.aspx>. Datum náhledu: 23. 2. 2019.

Název oblasti	% z alokace na SC	Částka v Kč
Posílení odolnosti (soběstačnosti) + nové dislokace na exponovaných územích Tato oblast se odráží v aktivitách: <ul style="list-style-type: none"> Zajištění adekvátní odolnosti s důrazem na přizpůsobení se změnám klimatu a novým rizikům. Posílení odolnosti staveb, ve kterých jsou složky IZS dislokovány, k zajištění ochrany před nepříznivými dopady mimořádných událostí, aby složky IZS mohly plnit své úkoly i v podmínkách mimořádné události (např. opatření směřující k zajištění energetické soběstačnosti). Vybudování nových dislokací složek IZS k zajištění jejich adekvátní připravenosti, např. pro zajištění přijatelné reakční doby pro efektivní nasazení složek IZS z důvodu velkých vzdáleností na místo zásahu. 	43%	1,767mld. Kč
Posílení vybavení technikou a věcnými prostředky na exponovaných územích Tato oblast se odráží v aktivitě: <ul style="list-style-type: none"> Posílení vybavení složek IZS technikou a věcnými prostředky k zajištění připravenosti IZS v exponovaných územích s důrazem na přizpůsobení se změnám klimatu a novým rizikům. 	36%	1,4796 mld. Kč
Modernizace vzdělávacích a výcvikových středisek Tato oblast se odráží v aktivitě: <ul style="list-style-type: none"> Modernizace vzdělávacích a výcvikových středisek pro složky IZS (simulátory, trenažéry, polygony apod. a jejich vybavení), zaměřených na rozvoj specifických dovedností a součinnost složek IZS při řešení mimořádných událostí 	21%	863 mil. Kč
Celková alokace:	100%	4,1097 mld. Kč

Obrázek 2: Alokace prostředků v rámci SC 1.3⁹⁴

I s podmínkami, které musí zřizovatelé JSDH splňovat pro získání dotace, je nutno podotknout, že byl učiněn veliký krok pro možnost zabezpečování akceschopnosti JSDH. V návaznosti na klimatické změny, které budou pokračovat, je otázkou jak se změní podmínky (např. území, kterému hrozí sucha) pro poskytování dotací v příštím programovém období.

4.5.3 Výsledky čerpání v období 2014 – 2020

Současné programové období se blíží ke své polovině. Analýza čerpání finančních prostředků na vybrané problémy, tak oproti předchozímu období nemůže být kompletní. Stav čerpání prostředků na vybrané problémy je zpracován na základě dat získaných z portálu Integrovaného regionálního operačního programu, aktualizovaných k datu 21. 2. 2019.

⁹⁴ Ministerstvo Vnitřní. *Zajištění odolnosti a vybavenosti základních složek integrovaného záchranného systému*. Str. 27.

Pro rozvoj dopravní silniční infrastruktury II. a III. třídy byly do této doby vypsané 4 výzvy. Výzva č. 1 Vybrané úseky silnic II. a III. třídy je již uzavřena. Alokace výzvy z EU dosáhla 10 395 692 450 Kč, státní rozpočet se podílel částkou 611 511 321 Kč. Při uzavření výzvy činila nevyčerpaná alokace z EU 4 519 344 471 Kč. Z této výzvy bylo podpořeno 109 projektů.

Výzva č. 40 je zaměřena na úseky silnic II. a III. třídy, které plní funkce silnic vyšší třídy, na území Českobudějovické, Karlovarské, Liberecko - Jablonecké a Zlínské aglomerace. Výzva zahrnuje alokaci 840 mil. Kč z EU a téměř 50 mil. Kč ze státního rozpočtu. Z této výzvy bylo doposud podpořeno 7 projektů.

Výzva č. 42 je vyhlášena za účelem zajištění udržitelného městského rozvoje v Praze, Brně, Plzni a v aglomeracích Hradecko-Pardubicko, Ústecko-Chomutovsko, Olomouc a Ostrava. Prostředky směřují na silnice II. a III. třídy, které navazují na TEN-T. Alokace této výzvy dosahuje téměř 3,9 mld. Kč z EU a téměř 300 mil. Kč ze státního rozpočtu. Z této výzvy bylo doposud podpořeno 13 projektů.

Výzva č. 70 je stejně jako výzva č. 1 určená pro všechny žadatele (tedy kraje, a jimi zřizované organizace) zajišťující rozvoj dopravní infrastruktury II. a III. třídy. Ze zdrojů EU bylo pro tuto výzvu připraveno 10,4 mld. Kč. K této alokaci je dále ze státního rozpočtu připraveno 611 mil. Kč. Z této výzvy bylo doposud podpořeno 116 projektů.

Krajská správa a údržba silnic Karlovarského kraje doposud uskutečnila 17 projektů. Na tyto projekty bylo ze zdrojů EU poskytnuto 643 238 195 Kč.

Ústecký kraj má zatím v realizaci 5 projektů s částkou z EU 1 441 757 278 Kč.

Moravskoslezský kraj na 17 projektů, získal dotaci z EU ve výši 1 301 083 561 Kč.

Správa a údržba silnic Jihomoravského doposud realizovala 27 projektů, na tyto projekty byla z EU poskytnuta 1 470 839 265 Kč.

Kraj Vysočina se 17 projekty, zatím z EU vyčerpal částku 840 381 195 Kč.

Ředitelství silnic Zlínského kraje ze zdrojů EU získalo 813 028 646 Kč na 12 projektů.

Olomoucký kraj na 5 projektů získal z EU dotaci 786 823 477 Kč. Správa silnic Olomouckého kraje realizovala 8 projektů, a získala ze zdrojů EU 542 342 211 Kč.

Liberecký kraj dostal z EU částku 327 802 783 Kč na 8 projektů.

Královehradecký kraj doposud uskutečnil již 29 projektů, a získal na ně ze zdrojů EU 1 413 759 505 Kč.

Pardubický kraj zatím na 5 projektů získal 246 354 637 Kč na dotacích z EU.

Správa a údržba silnic Plzeňského kraje, uskutečnila 7 projektů za 2 188 487 353 ze zdrojů EU. Tato relativně velká částka na „pouze“ 7 projektů, je důsledkem výstavby městského okruhu Křimická – Karlovarská za 1 454 862 308 Kč (ze zdrojů EU).

Jihočeský kraj uskutečnil 13 projektů, a ze zdrojů EU získal dotaci ve výši 841 049 504 Kč. Správa a údržba silnic Jihočeského kraje realizovala 10 projektů za 265 959 273 Kč z EU.

Středočeský kraj realizoval již 63 projektů, na které bylo ze zdrojů EU přispěno částkou 2 642 506 459 Kč. Krajská správa a údržba silnic Středočeského kraje realizovala 3 projekty za 153 389 751 Kč z EU.

Pro obce zřizující JSDH byly otevřeny již 4 výzvy na financování jejich akceschopnosti. 3 výzvy byly vyhlášeny v rámci opatření podporující zvýšení připravenosti řešení a řízení rizik a katastrof (specifický cíl 1.3). Čtvrtá výzva byla vyhlášena skrze opatření posílení komunitně vedeného místního rozvoje (specifický cíl 4.1).

Uzavřená výzva č. 19 Technika pro IZS podporovala pořízení specializované techniky. Alokace finančních prostředků ze zdrojů EU činila 1,52

mld. Kč. Státní rozpočet vyčlenil na spolupodílení se na financování částku 268,6 mil. Kč. Celkový objem finančních prostředků dosáhl 1 814 960 494 Kč. Z této výzvy bylo realizováno 170 projektů. Téměř všechny projekty se týkali koupě nového hasičského vozidla.

Výzva č. 27 Vzdělávací a výcviková střediska IZS se zaměřovala na modernizaci současných vzdělávacích a výcvikových středisek IZS. Byly podporovány stavby, stavební úpravy, nákup výcvikového vybavení aj. Alokace dosáhla ze zdrojů EU 869 ml. Kč. Česká republika vyčlenila ze státního rozpočtu 153,4 mil. Kč. Výzva zaznamenala 19 projektů, a celková výše na realizaci dosáhla 986 971 797 Kč (ze zdrojů EU bylo proplaceno 838 926 028 Kč).

Třetí a doposud poslední výzva v rámci opatření 1.3 byla výzva č. 36. Tato výzva se zaměřovala na Stanice IZS. Podpora se zaměřovala na stavby, které jsou vedeny jako hasičské stanice a jejich vybavení pro účely odolnosti proti mimořádným událostem. Celkový objem rozpočtu výzvy činil 2 094 430 812 Kč. Výzva byla prostřednictvím 78 projektů vyčerpána.

Vedle výzev vyhlášených v rámci opatření podporující Integrovaný záchranný systém, je aktuálně vypsána ještě výzva č. 69 skrze opatření CLLD. Tato výzva je v současné době jediná otevřená. Výzva podporuje aktivity Technika pro IZS, v rámci které mohou obce žádat o dotace na nákup specializované techniky a Stanice IZS, která podporuje stavební práce v rámci hasičských stanic. Alokace z EU činí 475 mil. Kč. Doposud bylo proplaceno 78 projektů, na které byly poskytnuty dotace z EU ve výši 157 924 270 Kč (s prostředky ze státního rozpočtu činí výše poskytnutých prostředků 166 236 074 Kč).

4.5.4 Shrnutí programového období 2014 – 2020

Rozvoj regionální dopravní silniční infrastruktury zaznamenal doposud 245 projektů s celkovou částkou 18 734 835 404 Kč. Z této částky bylo 15 918 803 098 Kč přijato ze zdrojů EU. S aktuálním stavem některých silnic (doposud neopravených) se dá počítat i nadále s neutichající snahou čerpat co nejvíce prostředků z EU.

Obce doposud čerpali finanční prostředky na zajištění akceschopnosti JSDH skrze 345 projektů. Celková hodnota projektů (EU + SR) dosahuje částky 5 065 514 984 Kč. Na této částce v polovině programového období, je patrné jak je IZS podfinancované. Ukončení některých výzev bylo v důsledku, že obce přehltily žádostmi o podporu Centra pro regionální rozvoj. Snad tyto skutečnosti budou závaznými indikátory při detailnější přípravě Integrovaného regionálního operačního programu v následujícím programovém období.

4.6 Programové období 2021 – 2027

V současné době již probíhají práce na struktuře programového období po roce 2020+. V současné době se počítá s alokací pro Českou republiku 20,1 mld. EUR. Tato částka bude ještě zájmem jednání, bude také rozhodující, jak se na celkové výši poznamená „umělé“ navýšení české ekonomiky v rámci EU po odchodu Velké Británie z EU.

V současné době se počítá s osmi operačními programy. Integrovaný regionální OP by měl zůstat i nadále v provozu. V návrhu Evropské komise je počítáno s částkou 10,52 mld. EUR z Evropského fondu pro regionální rozvoj. Z této částky by měl být hrazen výzkum, vývoj a inovace, podpora podnikání digitalizace školství, zdravotnictví, památky, *silnice II. a III. třídy*, městská hromadná doprava, *integrováný záchranný systém*.⁹⁵ Výsledek rozdělení alokace zdrojů, na jednotlivá opatření bude jistě více než zajímavý s ohledem na analýzu čerpání prostředků na vybrané problémy v této práci.

⁹⁵ Národní orgán pro koordinaci Ministerstva pro místní rozvoj. Priority financování v České republice 21-27. Dostupné online z: <https://dotaceeu.cz/cs/Evropske-fondy-v-CR/KOHEZNI-POLITIKA-PO-ROCE-2020/Kulaty-stul/6-Kulaty-stul-k-budoucnosti-politiky-soudrznosti>. Datum náhledu 28. 2. 2019.

5 ZÁVĚR

Znalost způsobu financování alespoň základních potřeb územního celku, kterého jsme občany, by měla být pro každého z nás zásadní. Přeci jenom mají občané územních samosprávných celků právo vyjadřovat se k návrhu rozpočtu, ke kterému jsou základní informace potřeba. Pro vypracování diplomové práce jsem vytyčil cíl dokázat nebo vyvrátit potřebu čerpat územními samosprávnými celky finanční prostředky z nadnárodních fondů na uspokojování potřeb občanů a rozvoj území. Základní informace potřebné k vypracování práce jsem získal z odborných publikací, jejichž poznatky byly zpracovány současně a v návaznosti na příslušné právní předpisy. Důležitou součástí práce je zpracování dat představující čerpání finančních prostředků, k zabezpečování vybraných problémů. Tato data byla získána z dokumentů prostřednictvím Českého portálu Evropských strukturálních a investičních fondů. Celkový objem již získaných i nově nabytých informací byl zpracován do tří tematických kapitol tvořící jeden funkční celek informací.

Popisovat problémy financování územních samosprávných celků by kvalitně jen těžko šlo, bez představení právní úpravy, finančního hospodaření těchto celků. Právě tomuto tématu se věnuje kapitola první. Na prvních stránkách práce se lze dočíst vývoj znovu nabývání majetku obcí po roce 1989, kdy po pádu komunistického režimu, byla přijata řada opatření, které zaručovali obcím znovu vlastní samosprávu. Dále po vytvoření krajů jako vyšších územních samosprávných celků, jim bylo potřeba předat majetek s možností s ním hospodařit. Historický exkurz této kapitoly pak volně přechází k právní úpravě *de lege lata*. Psát o finančním hospodaření územních samosprávných celků by vydalo na vlastní kvalifikační práci, proto byly zpracované jen základní potřebné informace, které se především týkaly podstaty rozpočtu územních celků.

Druhá kapitola je rozdělena na dva tematické okruhy. První část této kapitoly je věnována problematice financování dopravní infrastruktury II. a III. třídy a druhá část financování jednotek sboru dobrovolných hasičů. Obě části jsou postaveny na rozboru ustanovení právních předpisů, jichž se týkají. U dopravní infrastruktury II. a III. třídy, byly dále pozornosti podrobeny i pasáže strategických dokumentů vyzdvihující současný i budoucí výhled na financování. U obou problémů jsou následně zpracovány vyjádření politických představitelů a z jejich pohledu možná řešení.

Třetí a asi nejzásadnější kapitola se věnuje čerpání finančních prostředků z EU. Pro vypracování práce bylo nejdůležitější získat z odborných publikací informace týkající se možnosti čerpání finančních prostředků k zajištění financování vybraných problémů. Kapitola je tak rozbohem a analýzou dat objemů finančních prostředků získaných během čerpání v programovém období od vstupu České republiky do EU. Každé programové období je teoreticky zpracováno v nejdůležitějších poznatcích, a k tomu je provedena analýza čerpání za dané období. Čerpání prostředků na vybrané problémy mělo odlišný vývoj. Zatímco prostředky na dopravní infrastrukturu šlo čerpat již od vstupu České republiky do EU, prostředky pro jednotky sborů dobrovolných hasičů lze v rámci regionálního operačního programu čerpat až v současném programovém období 2014 – 2020.

Z programových období bylo doposud (k 21. 2. 2019) od vstupu do EU vyčerpáno na dopravní infrastrukturu II. a III. třídy přes 55 mld. Kč a na jednotky sborů dobrovolných hasičů přes 4 mld. Kč skrze regionální operační programy. Pro výši objemu prostředků na dopravní infrastrukturu z EU hovoří i fakt, že podíl daně z minerálních objemů plynoucích do rozpočtu SFDI byl v roce 2005 snížen z 20% na současných 9,1% v souvislosti s přechodem dopravní infrastruktury na kraje. Bohužel objem tohoto rozdílu nebyl již dále přímo převeden do rozpočtu krajů.

Závěrem je tedy nutno dodat, že můj cíl dokázat potřebu čerpání finančních prostředků z EU na krytí potřeb, jež mají slabou finanční oporu ve vnitrostátních právních předpisech, byl naplněn. Možná právě tyto poznatky z dat čerpání finančních prostředků, by názorům ve společnosti otevřel oči, a neprosazovali by možnost vystoupení z EU.

Jsem si vědom, že práce je z většiny postavena na pozitivní úpravě, otázka mi vyvstává, jestli něco, co není dostatečně zabezpečováno vnitrostátně, lze probírat příliš kriticky.

6 SUMMARY

This diploma thesis deals with selected problems of financing of autonomous regions in the Czech Republic and the EU. For this work were selected problems of financing of transport infrastructure II. and III. classes and Units of the Volunteer Fire Brigade. The thesis focuses on the use of EU resources to cover the obligations of autonomous regions, at a time when national regulation is insufficient. From the findings of the study were then created three main parts.

The first part is focused on the management of autonomous regions in the Czech Republic. At the beginning there is described a short historical excursion of the management of autonomous regions units after 1989 and re-acquisition of the right to self-manage. The main part of this chapter focuses on financial management of autonomous regions units according to the valid legal regulations.

The second part describes the current state of financing of selected problems according to current legal regulations and presents the current political views on the solution of this issue.

The third part provides a theoretical and analytical analysis of the individual programming periods in which the Czech Republic had the possibility to draw EU funds. Here, more detailed attention is paid to the possibilities of drawing financial resources from the EU to finance selected problems of autonomous regions.

7 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ

7.1 Odborné publikace

CVIK, Eva Daniela. *Právní aspekty financování regionů soudržnosti*. Ostrava: Key Publishing, 2016. Monografie (Key Publishing). ISBN 978-80-7418-262-4.

Evropské fondy pro obce: příležitosti v období 2014-2020. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, [2015]. ISBN 978-80-7538-038-8.

Evropské strukturální a investiční fondy 2014-2020 v kostce. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR - Národní orgán pro koordinaci, [2015]. ISBN 978-80-7538-008-1.

FORMANOVÁ, Věra. *Evaluace kohezní politiky v České republice*. Praha: Oeconomica, 2013. ISBN 978-80-245-1997-5.

GROSPÍČ, Jiří, Tomáš LOUDA a Lenka VOSTRÁ, ed. *Územní samospráva v České republice a Evropě: sborník příspěvků z mezinárodní konference "Územní samospráva v České republice a v Evropě - její problémy a perspektivy v XXI. století" : Třešť, 21.-22. 11. 2006*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007. ISBN 978-80-7380-028-4.

HAVLAN, Petr. *Majetek obcí a krajů v platné právní úpravě*. 2., aktualiz. a podstatně dopl. vyd. Praha: Linde, 2008. ISBN 978-80-7201-708-9.

KADERÁBKOVÁ, Jaroslava a Jitka PEKOVÁ. *Územní samospráva - udržitelný rozvoj a finance*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. ISBN 978-80-7357-910-4.

LOUDA, Tomáš a Jiří GROSPÍČ. *Partnerství veřejného a soukromého sektoru: právní a ekonomické aspekty*. Praha: Ústav státu a práva AV ČR, 2010. Ediční řada Ústavu státu a práva AV ČR. ISBN 978-80-904024-8-5.

LOUDA, Tomáš, Jiří GROSPÍČ a Lenka VOSTRÁ, ed. *Modernizace veřejné správy v Evropě a České republice: sborník příspěvků z workshopu s mezinárodní účastí: Praha 22.-23. 11. 2005*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2006. ISBN 80-7380-001-2.

NAHODIL, František. *Veřejná správa a financování veřejného sektoru*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. ISBN 978-80-7380-536-4.

Národní dotační zdroje: příležitosti a možnosti pro města a obce. Praha: Svaz měst a obcí České republiky, 2016. ISBN 978-80-906042-7-8.

NOVOTNÝ, Vladimír. *Majetek územně samosprávných celků: kompletní pohled vybraných aktuálních problémů soukromého i veřejného práva*. Praha: Metropolitan University Prague Press, 2017. ISBN 978-80-87956-58-8.

PEKOVÁ, Jitka. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. 1. vydání, Praha: Management Press, 2004. 375 s. ISBN 80-7261-086-4.

PETEROVÁ, Helena. *Finanční hospodaření územních samosprávných celků*. Vydání: páté aktualizované a rozšířené. Praha: Institut pro veřejnou správu Praha, 2016. Skripta (Institut pro veřejnou správu). ISBN 978-80-86976-35-8.

PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 3. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing, 2015. Finance (Grada). ISBN 978-80-247-5608-0.

PRŮCHA, Petr. *Místní správa*. 2. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2018. ISBN 978-80-210-9007-1.

ZAHRADNÍK, Petr. *Kohezní politika Evropské unie*. V Praze: C.H. Beck, 2017. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7400-527-5.

7.2 Právní předpisy

7.2.1 Ústavní zákony

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Ústavní zákon č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávných celků a o změně ústavního zákona České národní rady č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky.

Ústavní zákon č. 100/1990 Sb., kterým se mění a doplňuje ústavní zákon č. 100/1960 Sb., Ústava Československé federativní republiky, a ústavní zákon č. 143/1968 Sb., o československé federaci.

Ústavní zákon č. 294/1990 Sb., kterým se mění a doplňuje ústavní zákon č. 100/1960 Sb., Ústava Československé socialistické republiky, a ústavní zákon č. 143/1968 Sb., o československé federaci, a kterým se zkracuje volební období národních výborů.

7.2.2 Zákony

Zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích.

Zákon č. 290/2002 Sb., o přechodu některých dalších věcí, práv a závazků České republiky na kraje a obce, občanská sdružení působící v oblasti tělovýchovy a sportu a o souvisejících změnách a o změně zákona č. 157/2000 Sb., o přechodu některých věcí, práv a závazků z majetku České republiky, ve znění zákona č. 10/2001 Sb., a zákona č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů.

Zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje.

Zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům.

Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů.

Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla).

Zákon č. 157/2000 Sb., o přechodu některých věcí, práv a závazků z majetku České republiky do majetku krajů.

Zákon č. 132/2000 Sb., o změně a zrušení některých zákonů souvisejících se zákonem o krajích, zákonem o obcích, zákonem o okresních úřadech a zákonem o hlavním městě Praze.

Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích.

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích.

Zákon č. 104/2000 Sb., o Státním fondu dopravní infrastruktury.

Zákon č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích.

Zákon č. 172/1991 Sb., o přechodu některých věcí z majetku České republiky do vlastnictví obcí.

Zákon č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích.

Zákon č. 367/1990 Sb., o obcích (obecní zřízení).

Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně.

Zákon č. 35/1953 Sb., o státním požárním dozoru a požární ochraně.

Zákon č. 279/1949 Sb., o finančním hospodaření národních výborů.

7.2.3 Ostatní předpisy

Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 1059/2003 o zavedení společné klasifikace územních statistických jednotek NUTS.

Vyhláška Ministerstva financí č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě.

Vyhláška Ministerstva financí č. 114/2002 Sb., o fondu kulturních a sociálních potřeb.

Usnesení vlády č. 784 ze dne 28. 7. 1999 k přenosu působností na krajské úřady

Vyhláška Ministerstva dopravy a spojů č. 104/1997 kterou se provádí zákon o pozemních komunikacích.

Sdělení č. 181/1990 Sb., o přijetí Evropské charty místní samosprávy.

Císařský patent č. 170/1849 ř. z., Prozatímní zákon obecní.

Císařský patent č. 946/1811 Sb. z. s. Obecný zákoník občanský.

7.3 Internetové zdroje

www.ceskatelevize.cz	Česká televize
www.dh.cz	Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska
www.dopravnistrategie.cz	Dopravní strategie
www.dotaceeu.cz	Zastřešující portál ESIF v ČR
www.epravo.cz	Eprávo
www.gotiskovo.webnode.cz	Hradečské paměti
www.hzscr.cz	Hasičský záchranný sbor České republiky
www.irop.mmr.cz/cs/	Integrovaný regionální operační program
www.komoravelitelu.cz	Komora velitelů JSDH
www.mdcr.cz	Ministerstvo dopravy ČR
www.mmr.cz	Ministerstvo pro místní rozvoj ČR
www.moderniobec.cz	Moderní obec
www.mvcr.cz	Ministerstvo vnitra ČR
www.narodnidotace.cz	Národní dotace pro obce
www.pozary.cz	Požáry – ohnisko žhavých zpráv
www.risy.cz	Regionální informační servis
www.sfdi.cz	Státní fond dopravní infrastruktury
www.vlada.cz	Vláda České republiky

8 PŘÍLOHY

umožňuje analyzovat úlohou r...

Příjmy	Výdaje
• daňové:	– všeobecné veřejné služby (veřejná správa apod.)
– svěřené daně	– veřejný pořádek (policie, hasiči apod.)
– sdílené daně	– vzdělání
– místní (a regionální) daně	– péče o zdraví (veřejné zdravotnictví atd.)
– správní poplatky ¹ (daně)	– bydlení
• nedaňové:	– komunální služby
– uživatelské poplatky za služby ²	– na podnikání
– příjmy z pronájmu majetku	– ostatní běžné výdaje (nahodilé, placené pokuty apod.)
– příjmy od vlastních neziskových organizací ³	– placené úroky
– zisk z podnikání	– běžné dotace jiným rozpočtům ⁴
– ostatní	
• přijaté transfery:	
– běžné dotace ze státního rozpočtu	
– běžné dotace ze státních fondů	
– od územních rozpočtů ⁴	
– ostatní běžné příjmy (nahodilé, přijaté dary, za sankce apod.)	
(Saldo – přebytek)	(Saldo – schodek)

¹ Například investici.

Jestliž ho rozpočtu a i ho rozpočtu v kapitálovém rozpočtu nutné pi nebo k střednic kapitálové plnění p

Příloha č. 1 (PEKOVÁ, Jitka. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. 1. vydání, Praha: Management Press, 2004. 375 s. ISBN 80-7261-086-4. Str. 204) *Schéma běžného rozpočtu.*

přebytkový, většinou však chybějí nenávratné příjmy na financování investic v lokálním, resp. regionálním veřejném sektoru. Příjmy kapitálového rozpočtu se tudíž doplňují návratnými příjmy (které vyrovnají bilanci kapitálového rozpočtu).

Příjmy	Výdaje
– z prodeje majetku	– na investice
– kapitálové přijaté dotace z rozpočtové soustavy	– kapitálové dotace jiným rozpočtům ¹
– příjmy z půjček apod.	– na nákup obligací, akcií
– příjmy z emise vlastních obligací	– poskytované střednědobé a dlouhodobé půjčky
– přebytek běžného rozpočtu	– splátky dříve přijatých půjček
– dary na investice apod.	– krytí deficitu běžného rozpočtu

¹ Například při sdružování prostředků na společné zabezpečování veřejných statků, které vyžaduje investici.

... kapitálového rozpočtu

Příloha č. 2 (PEKOVÁ, Jitka. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. 1. vydání, Praha: Management Press, 2004. 375 s. ISBN 80-7261-086-4. Str. 205) *Schéma kapitálového rozpočtu.*

mění konstrukce daňových zákonů, což např. u daní z příjmů a daňový výnos do rozpočtu obce, mění se rozpočtová pravidla a daňové určení. U poskytnutí dotací chybí dlouhodobější platnost ukazatelů a normativů, podle kterých se poskytují dotace ze státního rozpočtu do rozpočtu obcí a krajů a transparentnost poskytování dotací. Tyto obtíže lze však částečně překonat tím, že některé údaje lze získat ze střednědobého výhledu státních příjmů a výdajů.

Tabulka č. 3.6 Povinnosti zveřejňování dle změny zákona o rozpočtových pravidlech, vyplývající z návrhu zákona o rozpočtové odpovědnosti

	ÚSC, RRBS	Svazk obcí	Príspevková organizace
návrh rozpočtu	webové stránky (úplné změny) a úřední deska (užší rozsah) min.	webové stránky DSO (úplné změny) a úřední desky členských obcí (užší rozsah) min.	webové stránky nebo webové stránky zřizovatele nebo způsobem v místě obvyklým
návrh střednědobého výhledu rozpočtu			
návrh závěrečného účtu	15 dnů před projednáním	15 dnů před projednáním	
rozpočet	webové stránky do 30 dnů ode dne schválení	webové stránky DSO a informace na úředních deskách členských obcí do 30 dnů ode dne schválení	ditto do 30 dnů ode dne schválení
střednědobý výhled rozpočtu			
závěrečný účet			

Pramen: Matej, M. Pravidla rozpočtové odpovědnosti v podmínkách obcí. [on-line]. Dostupné na <<http://denik.obce.cz/clanek.asp?id=6693751>>

3.4.3 Mimorozpočtové fondy

Příloha č. 3 (PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 3. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing, 2015. Finance (Grada). ISBN 978-80-247-5608-0) *Povinnosti zveřejňování podle zákona o rozpočtových pravidlech*.